

hogy a csapatok... a konfliktus... Anglián és Fran...

lygel postahivatal

met távirati iroda... Danzig területén... oglalták. Ez nem...

Gdyniát

ontos jelentést... Az angol kö... jelentéseket, ez...

sereg főparancsa... a német csapa... nyomultak előre...

Mussolini

pénteken lázas... övét, este pedig... külügyminiszte...

Franciaország... n, legújabb je... külügyminiszte...

mába érkezett,

reit

osabb esetben... Azokat, akik... híreket ter...

Varis nyugodt... Havas: Tel... városban a...

ekedés kisebb... falragaszok... az eseménye...

gódik tulzot... elhatározás... anélküli lát...

át-

nyista par... az összes... annak hatá...

egyetem... óta beteg... átvette az...

ó H. T... Pop 16

Posta postalá... No. 30523/1... 10. Telefon: 1... Havonta 110...

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszer... Ára 5 lej... Kedd, szeptember 5... 1939-5699. Elul 20... XXII. évfolyam, 200. szám.

Nyilvánosságra kerültek Mussolini békejavaslatának részletei

Fokozódó hevességgel folyik a lengyel-német háború

Az első francia hadijelentés a hadműveletek megindításáról számol be. A németek elsüllyesz-
tettek egy 1400 személyt szállító angol óceánjárót. A német csapatoknak sikerült átvágni a korridort

Roosevelt Amerika semlegességét és az erőszakkal szembeni állásfoglalását jelentette be

Párizs, szeptember 4. (Rador). A Havas távirati iroda közli: A francia főhadiszállás elsőszámu jelentésének a szövege a következő:
„A műveletek az összes szárazföldi, légi és tengeri haderőnkéj megkezdődtek. 1939 szeptember 4-én.”
London, szeptember 4. Vasárnap délelőtt 11 óra 30 perckor repülőgép közeledett a La Manche csatorna felett az angol partokhoz. Londonban riadót fújtak, de kiderült, hogy baráti repülőgépről van szó, mire a riadó-állapotot azonnal beszüntették.

Hága, szeptember 4. A holland kormány sajtóirodája közli, hogy vasárnap éjszaka idegen nemzetiségű repülőrajt jeleztek Hollandia területe felett, de a repülőgépek olyan magasságban tettek meg utjukat, hogy nemzetiségüket nem lehetett megállapítani.
London cáfolja a Bremen elfogatását
London, szeptember 4. (Rador). Az angol tengernagyi hivatal közleményt adott ki azzal a hírrel kapcsolatban, amely szerint az angolok elfogták volna a Bremen német óceánjárót. A tengernagyi hivatal közleménye szerint semmi megerősítést nem kaptak a Bremen elfogatásáról.

Varosra. Három házat megsemmisítettek és 26 embert megöltek. Ugyanaznap délután hat órakor 9 repülőgép bombázta újból Lubint. A második támadásnak négy halálos áldozata volt.
A lengyel ellentámadás
Varsó, szeptember 4. (Rador-Pat). Szombaton a lengyel lovasság egyes egységei támadásba mentek át a Lesno Radicz vonalon, visszaverte az ellenséget, amely ezeket a helységeket elfoglalta. Az első heves támadás szeptember elsején történt. Az ellenség visszavonult a határvonalakra. A lengyel előőrskök üdözés közben átlépték a határt és német területre értek.
Varsó, szeptember 4. (Rador). Vasárnap délelőtt 10 órakor a lengyel repülők, a motoros egységek és a páncélosok hatalmas összpontosításával megtámadták Cestochova környékén a német egységeket. A német mo-

torizált egységeket itt szétverték. Ugyanakkor bombázták az ellenségnek e helyen koncentrált haderejét, amely nagy vereséget szenvedett. Egy rohamos tagot szétzortak. A lengyelek négy repülőgépet veszítettek. Poznan környékén a légvédelmi tüzérség lelőtt hat német repülőgépet.
Berlin, szeptember 4. A német véderő főparancsnokjának jelentése szerint a német csapatok sikeresen folytatják előnyomuláukat, amelynek során elfoglalták Cestochovát.
Krakkótól 35 kilométernyire állnak a németek
Berlin, szeptember 4. A német csapatok elfoglalták Neuborget. Ugyancsak berlini jelentés szerint Mlawa elesett. A német csapatok tovább folytatják előnyomulásukat Krakkó felé, amelytől 35 kilométernyire vannak.

A lengyel főhadiszállás jelentése

Varsó, szeptember 4. A lengyel főhadiszállás szeptember 3-i jelentése a következőket mondja: A német repülők tegnap egész nap nagy tevékenységet fejtettek ki és bombázásai számos áldozatot követeltek a polgári lakosságból. Tegnap Varsó, Lublin, Radmosco, Torun, Plock és más városokat bombázták. Több helyen pedig tüzeltek a falusi lakosságra is. A mi repülőink az egységek csoportosításával Kenstochova környékén ellentámadásba mentek. Az ellenség repülők vesztesége az első két napon 64 gép. Szilézia környékén és a keleti Kárpátokban az ellenség támadása fokozódik és ezért ellentámadásba mentünk át. Az ellenség a harcokba rendkívül nagy haderőket vetett bele. Az ellenes haderőnk sikerült jelentősen előnyomulnia Kenstochova irányában, támadásaink később azonban visszavetették őket. Az ellenség számbeli fölényét a páncélosok és a nehéz tüzérség támogatja. Csapatink Sziléziában kényszerülnek visszavonulni. Az O'sa folyó mentén Brudziadziól északkeletre az ellenség gyalogság rohamos tagoktól támogatva élénken támad. Kelet-Poroszországban a határvidéken heves harc folyik. Gdynia és Danzig környékén Orlov és Kack helységeken ellentámadásunk sikereket ért el. A westerplattei helyőrség még mindig ellenáll.

dásban 8-9 gép vett részt alig látható nagy magasságban. Bombázták a Tragaso és Okecek negyedeket, ahol hidakat, gyárakat és a vasutvonalat akarták bombázni. Hat helyen a bombázások révén tűz keletkezett. Szombaton Kielcében, Wolbronban, Mysleniceben, Rockyzeben és másutt bombázták a németek mérgező bombákkal. Az áldozatok közt több asszony és gyerek van. Pontos számukat még nem tudják. A Havas varsói jelentése szerint a keletporoszországi és sziléziai harcokban heves harcok folynak. A Kurjer Poranny a lengyel katonák, főleg a tüzérség hősiességét dicséri, amely 37 német bombavetőt lelőtt és száz tankot elpusztított.
1500 áldozata van a szombati bombázásoknak

Száz bombát dobtak Varsóra

Varsó, szeptember 4. (Rador). A vasárnap folyamán német repülőgépek körülbelül száz bombát dobtak Varsó külvárosaira. A bombák borzalmas pusztítást vittek véghez a városnak e sűrűn lakott területén. Majdnem minden házban husz-husznöt az áldozatok száma. A lengyel légháibarító ágyúkat német repülőgépek lelőtték. A német csapatok vasárnap és hétfőn a Visztulán túl is támadást intéztek a lengyel csapatok ellen.
Varsó, szeptember 4. (Rador). A Pat távirati iroda jelenti, hogy a Varsó elleni reggeli 8 órakor megkezdődött légitámadás egy órát tartott.
Német terület fölé jutottak a lengyel repülők

szemtanuit egészen fellelkesítette a lengyel pilóta hősiessége.
Még mindig áll a westerplattei lengyel küllönmény
Varsó, szeptember 4. (Rador). A Havas jelenti: Egész Lengyelország büszkeséggel szemléli a danzigi Westerplatte-i lengyel küllönmény hősi védekezését, amelynek több ízben sikerült visszavetnie a hatalmas túlerőben lévő német ellenség ismételt támadásait. A német rohamokat a Schleswig-Holstein hadihajó ágyútűze fedezi. Ismeretes, hogy a Népszövetség 1924-ben engedélyezte Lengyelország részére, hogy a Westerplatten muniórártárt létesítsen és oda egy lengyel századot rendeljen ki.
A Kurier Poranny és a többi lengyel lapok az összes lengyel hadseregek katonáinak hősiességét dicsérik és kiemelik, hogy a tüzérség az első két napon 37 német bombavetőt lőtt le és 100 harci kocsit semmisített meg.
Megalakult Lengyelországban a cseh-szlovák légió
Varsó, szeptember 4. (Dunaposta). Prchala tábornok, aki tudvalevően Ruszinszko belügyminisztere volt, majd Lengyelországba menekült a cseh katonák keretében megkezdte a légió szervezését. A sajtó híradásai szerint több ezer cseh légionista megszervezéséről van szó. Minthogy a cseh-morva védőnkérségi területet német részről történt megszállások számos cseh pilóta is lengyel területre menekült, közöttük mintegy 300-an repülőgéppel, ezek is bekapcsolódnak a cseh légió és a lengyel hadsereg tevékenységébe. A cseh légió állítólag négy ezredből fog állani.
Varsó, szeptember 4. (Rador). A köztársasági elnöknek egy szeptember harmadikáról keltezett rendeletével egy cseh és szlovák légiót létesít a lengyel nagyvezérkar parancsnoksága alatt. Smygli Ridz marsall proklamációt bocsátott ki a két légió katonáihoz

Visszavetették az újabb Varsó elleni légitámadást
Varsó, szeptember 4. (Rador). A Pat jelenti: Vasárnap reggel 6 óra 15 perckor Varsó ellen újabb német légitámadás történt. Egy másik támadást a lengyel légvédelmi őrök elhárítottak. Az első táma-

Párizs, szeptember 4. (Rador). A lengyel követség közli: A német kormány a varsói holland követség közvetítésével jegyzéket nyújtott át a lengyel kormánynak, hogy a légi bombázásokat csak a katonai tárgyakra korlátozzák és kímélik a polgári lakosságot. A lengyel kormány elfogadta a javaslatot. Ennek ellenére a német gépek később mégis Lublin, Radomskio, Brudzuaz, Tomaszow, Mazowiec, Bidgoc, Busko, Razono, Sieradz, Mielez, Zarnobjzew, Rodno, Potnan, Kutno, Alexandrov, Zdunskavola, Crakovia, Lask, Piortkov és Lodz városokat bombázták, egyséket többször is. Torunban a gyermekmenhelyre zuhant egy bomba, több pedig a községekre. A bombázások pénteken és szombaton mintegy 1500 áldozatot követeltek, köztük számos gyermeket és asszonyt.
Párizs, szeptember 4. (Rador). A Havas varsói értesítése szerint Poznan és Bygodszk városok bombázása következtében 300 ember meghalt és 500 megsebesült.

Egy lengyel pilóta hősiessége
Varsó, szeptember 4. (Rador). A szombat reggeli első német légitámadás alkalmával Palusinszki lengyel pilóta-főhadnagy hősiességét dicsérik a levegőben 12 német bombavetővel. A pilóta reggel nyolckor indult el megbízása teljesítésére, amikor váratlanul találkozott a német légitámadással. Feljűk emelkedett és sikerült az egyik német repülőgépet elpusztítania. Erre a többi német repülőgépek tűz alá vették a lengyel repülőt. Bár a gép szárnya megsérült és ómaga is könnyebben megsebesült, sikerült siklórepüléssel három ezer méter magasságból leszállnia. A harc

Nyugaton a helyzet változatlan
Berlin, szeptember 4. A német vezérkar harctéri jelentése a német csapatok további előnyomulásáról számol be lengyel területen. A közlemény megjegyzi: A nyugati fronton a helyzet változatlan.
Párizs, szeptember 4. (Rador). A Stefani ügynökség párizsi jelentése szerint a lengyel csapatok a front különböző pontjain ellentámadásba mentek át.

Német hadijelentés
Berlin, szeptember 4. (Rador). A DNB jelenti: A német csapatok tovább folytatják előnyomulásukat lengyel területen. A Weithe folyót átlépték. Berend a német katonaság kezén van. Két német légió a környékbeli repülőtereket birtokában tartja. Ugyancsak a DNB jelenti, hogy a német repülőgépek eddig 120 lengyel repülőgépet lőttek le, míg saját veszteségeik csak 21 gép. A német repülőtereket még támadás egyáltalán nem érte. A DNB danzigi értesítése szerint a lengyelek a Visztula környékén elárastották a földterületeket vízzel, hogy a német csapatok előnyomulását megnehezít-

sék. Marienburgnál a lengyelek levegőbe röpítették egy hidót és két nagy Visztula hidat. Dirschau városa nem sokat szenvedett, de katonai épületei elpusztultak.
Párizs, szeptember 4. (Rador). A Havas jelenti: A párizsi lengyel követség közleményt adott ki, amely szerint Cestochova lengyel határváros lángokban áll. A város híres 16. századbeli templomát, amely a katolikusok zarándokhelye, többször bombázták, annak ellenére, hogy nem katonai célpont.
Varsó, szeptember 4. (Rador). Cestochova városában a tűz tovább pusztít. Német repülőgépek szombaton 15 bombát dobtak Lublin

Német diplomáciai tisztviselők le-
tartóztatása a litván határnál
Berlin, szeptember 4. (Rador-DNB). A nemzetközi jogszokásokat megsértve, a lengyel hatóságok a német követség vonatában, a litván határ közelében letartóztatták a német katonai attasé helyettesét és a követség egyik titkárat, anélkül, hogy intézkedésüket kellőképpen megindokolták volna.
(Folytatása az ötödik oldalon.)

A második világháború

Bazel, szeptember 4. (Exchange Telegraph). A Bazeier Nationalzeitung írja: Hogy megérthessük az európai katonai helyzetet, külön kell vennünk Lengyelországot. A lengyel hadsereg földrajzilag izolálva marad, föltéve, hogy Magyarország és Románia semlegeségüket végig megtartják. A modern technika azonban ezt a régebben stratégia számára izolált területet áttörheti azáltal, hogy erős repülőrajokkal közvetlenül is beleavatkozik a lengyel hadműveletekbe, tekintve számos egyéb közvetett támogatástól. Lengyelország mindaddig, amíg Oroszország jelenlegi viszonyát nem változtatja meg német-országi szövetségéig, katonailag abban a helyzetben van, hogy aránylag huzamos ideig tarthatja magát, különösen, ha nem ragaszkodik csökönősen ahhoz, hogy tartsa a Danzig-Bromberg-Posen-Lissa vonalat. Nyugatról keletre nyolcszáz kilométernyi terjedelmű ez a vonal, míg a Kelet-Poroszország és Szlovákia közötti rész, amit újabban a „német harapófogó“-nak mondanak, körülbelül 400 kilométer hosszúságú. Ropant kiterjedésű vonalak ezek, ha figyelembe vesszük, hogy számbavehető utak alig találhatók rajtuk és hogy az őszi eszések idején motorizált csapatok számára ugyiszólván járhatnak. Már az eddigi német jelentésekből is következtetni lehet a birodalmi hadsereg támadási irányára. Ugyáltszik, két felvonulási iránynak a tervét dolgozták ki. Az egyik kiindul Pomerániából és Brandenburgból, amelynek jobbszárnya körülbelül az oderei Frankfurtnál végződik. Ez az irány Pomerell felé tör elő, vagyis a korridor területére, az egykori Posen tartomány irányába. A másik főirány keleti Mervország és Szlovákiából indulna ki észak felé, hogy elfoglalják a bányavidéket és hogy ezzel együtt megkezdjék a lengyelek elleni nagy bekerítő offenzívát. Egy harmadik hadműveleti csoport Danzigban és Kelet-Poroszországban védelmi állásokban marad arra az esetre, ha a lengyelek Danzig ellen támadást intéznének. A későbbi operációk során a németek a gyűrűt észak felé bezárnák.

E valószínű német támadásokkal szemben a lengyel hadsereg zöme az úgynevezett „belső vonalban“ marad, olyan helyzetben tehát, amely élénk és energikus vezetés mellett nagyon sok eredményre való kilátással harcolhat. Ha azonban a hadvezetés ellanyhul és meglássul, akkor ez már önmagában hordaná a lassu megfűladás veszedelmét. A lengyel hadvezetésnek legfőbb feladata, hogy az egyik német hadviselő csoporttal szemben nagy fölényrel és támadó jelleggel induljon harcra. Valószínűnek látszik, hogy minál áttűrőbb erejű lesz a lengyel offenzíva az egyes német csoportokkal szemben, annál kevésbé van kilitása a német hadseregnek arra, hogy úgynevezett villámháborúban győzzön. A „Blitzkriegre“ egyébként is Lengyelország területe, túl nagy, a lengyel hadsereg túl erős. A páncélos csapatok összehasonlása nagyon is függő helyzetben van az időjárástól. Szó sem lehet a német légi hadsereg fölényéről abban az esetben, ha a lengyelek az angolok és franciák és egyéb hatalmak is támogatják. Emberi számítás szerint meg kell állapítani, hogy Lengyelországban hosszú ideig elhúzódható háborúra van kilátás.

Ez a tény a nyugati hatalmak stratégiai fölényéről tesz bizonyosságot. Ha Németországnak csak Lengyelországgal volna dolga, akkor minden gondolkodás nélkül rácsaphatna erre az országra és kiszámíthatná, hogy hozzávetőleg mikor lehet vége a háborúnak. Am a Lengyelország ellen beindított német hadművelet előidézte a nyugati hatalmak hadüzenetét és ezzel olyan helyzet állott be, amely Németország számára nem teszi könnyűvé a lengyel hadjáratot.

Nyugat felé egyelőre (a mai szituációban csakis így lehet beszélni) a németek védekező helyzetben akarnak maradni. Erre mutatnak a Hollandiának, Belgiumnak, Luxemburnak és Svájcnak adott semlegeségi nyilatkozatok. Németország ezeknek az országoknak biztosította határak sértetlenségét, de csak egyelőre. Németország nem gondolhat most arra sem, hogy áttöri a Maginot-vonalat. Nyugatról tehát be kell várnia a franciák támadását és légi haderejének igen jelentős részét rövidesen arra kell majd felfüggesztetni, hogy megvédelmezze rajnai ipari centrumait az ellenség légi rajainak gyors támadásával szemben. Franciaországnak nincs sürgős szüksége arra, hogy a német nyugati sáncokat megrohazza, minthogy — és itt mutatkozik a hadjárat fölényének döntő jelentősége — a nyugati hatalmak számára nem az lesz fontos, hogy a lengyel hadjárat sikeresen végződjék, hanem az egész háború sikere. Hiszen, ha a nagy háborút megnyerik, akkor ezzel a lengyel kérdés önmagától megoldódik. Teljes objektív meg-

gondolás tehát, hogy a nyugati hatalmak a német partokat igyekeznek majd birtokukba keríteni. Franciaországnak szüksége lesz afrikai csapataira és ez már is arra kényszeríti, hogy a Földközi tengeren ő legyen az ur. Ha Itália bele is avatkozna a háborúba, ami az eddigi jelentések szerint nem valószínű, csak úgy tudná az afrikai francia hadsereket lekötöni, ha szabad közlekedés lenne a tengeren Lybiával. Az angol-francia flotta nagy fölénye azonban valószínűleg továbbra is neutralitásban fogja tartani Olaszországot. Olaszország egyébként kénytelen lenne, miattát Németország a lengyel hadjáratban vesz részt, a nyugati hatalmak egész támadó erejét kivédeni és emiatt sem hajlandó beleavatkozni a háborúba. Nyilvánvaló ebből, hogy olasz körök nem igen hajlandók ennek a háborúnak a kockázatát vállalni.

Németországnak rendkívül érdeke a háború gyors befejezése. Ha a „Blitzkrieg“-ből

„Zeitkrieg“ válik, akkor beáll a nyersanyaghiány, amely hónapok alatt válságossá lehet a német birodalom számára. Az alapvető nagy problémák mellett egyéb kisebb jelentőségű, de azért fontos más kérdés is merül föl, így a német keleti tengeri flottának a föltartoztatása Svédországnak részéről. Ma még korai lenne Lengyelországnak Oroszországgal és Németországgal közöttei felosztásáról beszélni, noha a közhírt szerint Németország ezt ajánlotta föl az oroszoknak a baráti kézfogás honnoráriumául képpen.

Fontos kérdés e pillanatban a Jütland félszigetet áthatító és az Északi tengert a Keleti tengerrel összekötő Vilmos császár-csatorna átrakodó kikötőinek repülőátadások által való megsemmisítése. Mindezek azonban másodrangú kérdések a nagy háborús problémákkal szemben.

Oroszország magatartása e pillanatban

Az új világháború kirobbanásának krónikája

Vasárnap délelőtt 11 órakor megkezdődött a második világháború. Szombat este még végső békekísérletek történtek, de már senki sem hihette, hogy a pénteken este fél 8 órakor Németországhoz intézett angol és francia felszólítások elháríthatják a világegyéket. Mint lapunk vasárnapi számának második kiadásában jelentettük, Halifax a lordok házában, Chamberlain pedig az alsóházban bejelentette, hogy a német kormány nem válaszolt London és Párizs együttes figyelmeztetésére a hadműveletek beszüntetését illetően és hogy Anglia a cselekvés terére lép, ha Németország nem tesz eleget az angol-francia felszólításnak. Daladier ugyancsak bejelentette a francia parlamentben, hogy Franciaország teljesíteni fogja Lengyelországgal szemben vállalt kötelezettségeit.

„Ha kivonánk magunkat ez alól, — mondotta a francia miniszterelnök, — csak nyomorúságos béke jönne létre: Szerencsétlen, vérségre és szolgaságra kényszerített nép volnánk... Franciaország életéért és függetlenségéért harcol.“

Szombat éjszaka összeült a francia és angol minisztertanács és ekkor határozta el, hogy Anglia vasárnap délelőtt 11 óráig, Franciaország pedig vasárnap délután 5 óráig terjedő ultimátumot ad Németországnak a hadműveletek beszüntetéséről, mely időpontok válszélküli leteltétől kezdve, vagy pedig elutasító válasz esetén, a két nyugati nagyhatalom hadiállapotba lép Németországgal szemben.

Az angol és francia ultimátum

Németország szombat éjjel folyamán sem adott még választ az angol és francia követelésekre. Vasárnap reggel 9 órakor azután Henderson berlini angol nagykövét megjelent a német külügyminisztériumban és tízenegy óráig terjedő ultimátumot szabott annak bejelentésére, hogy a német csapatok visszavonulnak Lengyelországból. Az ultimátumul szabott két óra elteltéig, hogy angol részről megkapták volna a német beleegyező választ.

Tizenegy óra 15 perckor azután Chamberlain angol miniszterelnök bejelentette Angliát és a brit birodalom népeinek, hogy Anglia szeptember 3-ika délelőtti 11 órájától kezdve hadi állapotban van Németországgal.

Féltizenkettőkor Coudondre berlini francia nagykövét jelent meg Ribbentrop német külügyminiszternek az angol nagykövethöz hasonló kívánsággal, bejelentve, hogy annak nem teljesítése esetén, Franciaország délután 5 órától kezdve Németországgal hadi állapotban lépne fel. Ribbentrop külügyminiszter a francia kívánságot visszautasította, ami egyértelmű volt a francia-német hadi állapot tudomásul vételével. Diplomáciai körökben meglepetést keltett, hogy Anglia és Franciaország nem együttesen, hanem többszörösen időközben nyújtották át ultimátumukat. Csakhamar azonban magyarázatot találtak a dolgra. Angliának a hadi állapot gyorsabb deklarálására azért volt szükség, hogy bizonyos német hajókat, melyek még a tengeren voltak, elfoghassák. A délelőtti 11 órakor megkezdődött hadi állapot lehetővé tette, hogy Németország legnagyobb

személyszállító hajóját, a Bremant az angol haditengerészet kezei közé kerítse.

Elutazna a követek Henderson angol nagykövét vasárnap délelőtt 11 óra 45 perckor bucsulátogatást tett Ribbentrop külügyminiszternek és a megfelelő formák között kikérte utlevélét. Coudondre francia nagykövét vasárnap 5 óra 20 perckor érkezett meg a német külügyminisztériumba. A francia hadüzenet átadása mintegy félórás késedelmet szenvedett, miután Ribbentrop a miniszterelnökségen volt elfoglalva, ahol ugyanezen időben adta át megbízólevelét Hitlernek a szovjet új berlini nagykövete. 5 óra 40 perckor érkezett vissza Ribbentrop a külügyminisztériumba; miután a rövid, drámai bucsu a két diplomata között végbement, Hitler egy óras különkihallgatáson fogadta a szovjet követet.

Az angol kormány felkérte az Egyesült Államok kormányát, hogy a német birodalom területén a háború egész tartama alatt képviselje a birodalom alattvalóinak érdekeit. A francia kormány hasonló kérést intézett a svéd kormányhoz.

Ugy az angol, mint a francia nagykövét hétfőn reggel hagyták el Berlint és Belgiumon keresztül utaztak hazájukba. A német követtség és konzulátus tisztviselői vasárnap este 11 órakor távoztak el a francia fővárosból. A személyzet 130 tisztviselőből állott. A követtség és konzulátus tisztikara Belgiumon keresztül utazott vissza Németországba.

Németország diplomáciai képviselőit a lengyel fővárosban Hollandia, a francia fővárosban Svédország, az angol fővárosban Svájc diplomáciai képviselői vették át.

Chamberlain bejelenti a háború megkezdését

Chamberlain miniszterelnök negyedik óráig lépett a londoni rádió mikrofonja elé és a következő drámai bejelentést tette:

— Az iródból beszélek, — kezdte beszédét. — Ma reggel Anglia német nagykövete egy utolsó jegyzéket nyújtott át a német kormánynak, melyben kijelentették, hogy ha délelőtt 11 óráig nem kapunk biztosítottakat arra vonatkozólag, hogy a német csapatok visszavonulnak Lengyelországból, Anglia hadiállapotba lép Németországgal szemben. Erre a jegyzékre semmi válasz sem érkezett. Országunk tehát jelenleg hadiállapotban áll Németországgal. Elképzelhetik, mennyire súlyos csapás részemre annak tudata, hogy a béke megmentése érdekében folytatott hosszú harcunk sikertelenül végződött. Mégis azt hiszem, hogy többet nem tehettem s mindent megtettem, ami eredményre vezetett. Az utolsó pillanatig meg-

hetett volna találni a Lengyelország és Németország közti viszály békés megoldását, de Hitler nem akarta ezt s ez irányú összes javaslatainkat elutasította.

— Hitler most azt mondja, hogy méltányos javaslatot tett a lengyel kormányra. Ez a kijelentés nem felel meg a valóságnak. Ő meg se várta, hogy a lengyel kormány tudomást szerezzen az úgynevezett német javaslatokról, már azelőtt parancsot adott, hogy csapatai behatoljanak Lengyelországba. Részünkre semmi lehetőség sincs már a viszály elkerülésére, mivel nem remélhetjük, hogy Hitler feladná azt a módszert, amelyet akaratának erőszak útján való érvényesítése jelent. Őt nem lehet, csak erőszakkal megállítani. Franciaország és Nagy-Britannia jelenleg végrehajtják Lengyelország megsegítésére irányuló kötelezettségüket, annak a Lengyelországnak a megsegítését, amely

rejtélyes. 1922. áprilisában Repaloban Rathenau vezette a német-országi paktum megkötésére szánt delegációt; a jegyzőkönyvek vezetését Gausra bízták, aki a legutóbbi moszkvai német-országi tárgyalásokon ugyanazt a szerepet vitte. A szerződés akkor elintézte a háborút és a háború utáni kölcsönös kártérítési igényeket, fölvetve a két ország közötti diplomáciai kapcsolatot és záradékban a két ország közötti vám-kedvezményt rendezte. A szerződés annakidején óriási fölháborodást keltett a nyugati hatalmak körében, mert katonai szövetséget sejtettek mögötte. Lloyd George parlamenti kijelentése oszlatta el a kétséget. A következő napon Rathenau beszédet tartott Genovában, a Palazzo San Giorgio nagytermében. Hatalmas békebeszéd volt, amely Petrarca szavaival végződött: Végig megyek a háború és kiáltom: Béke! Béke! Béke!

Ez volt a német zsidó államférfi hatyudala. A demokrata Németország külügyminisztere után most a kampós keresztű külügyminiszter csinálta meg a paktumot az oroszokkal. Ma már világosan látszik, hogy a második német-országi paktum nem a béke ügyét szolgálta.

olyan bátran szállott szembe a méltatlan támadással.

— Tiszta lelkiismerettel mondhatjuk, hogy mindent megtettünk a béke megmentése érdekében s bátorítást jelentenek számunkra azok az üzenetek, amelyeket a világ minden részéről kaptunk. A kormány részletesen kidolgozta tervét, hogy háború idején is rendszeresen folytathassa életét a nemzet s rendkívül jelentősége van annak, hogy mindenki folytassa a megszokott munkát. Az Isten áldjon meg mindnyájunkat és védje meg az igazságot!

Chamberlain: Szeretném megérni a hitlerizmus bukását

Vasárnap délelőtt összeült az angol alsóház és a lordok háza, hogy proclamálja a hadiállapotot. Miután elismételte a rádióban mondottakat, Chamberlain miniszterelnök a következőket mondotta:

— Az angol és a francia kormány között létrejött megegyezés értelmében Franciaország berlini nagykövete hasonló jellegű demarsott intézett Berlinhez, amelyben megállapította azt a határidőt, ameddig Franciaország hajlandó Németország válaszára várni. A mai nap szomoró nap mindannyiunk számára. A mi, amelyért dolgoztunk és amelyben hittünk romokban hever. Szeretném megérni a napot, amikor a hitlerizmus megsemmisült. Nyilvánvaló, hogy Németország mindenképpen el volt szava Lengyelország megtámadására, bármi is történjék. Az ismert javaslatokat sohasem tették meg a lengyeleknek, sem nekünk. Miután Hitler rádión utján közölte azokat, nem várta meg az éles megjelvezéseinket. Franciaország és mi Lengyelország segítségére fogunk sietni, amely oly hősiessé állt a támadásnak. A jelenlegi helyzet amidőn nem adhatunk hitelt a német vezető szavának és amelyben egyetlen nemzet sem érezheti magát biztonságban, elviselhetetlenné vált. El vagyunk határozva, hogy végtetünk ennek a helyzetnek!

A munkáspárt nyilatkozata

Chamberlain miniszterelnök beszéde után Greenwood munkáspárti emelkedett szólásra és kijelentette, hogy a légkör végül kitisztult, a feszültség elviselhetetlen mértékűvé csökkent. Az egész világnak hálásnak kell lennie Lengyelország iránt, amely az első korlátot emelte azok előtt, akik az egész világot le akarták igazni. A legfontosabb mátlól kezdve, hogy Anglia határozottan teljesítse azt a hivatást, amelyre vállalkozott. Ha ez nem fog bekövetkezni, akkor a munkáspárt új kormányt fog követelni az ország élére. Addig azonban a párt a komány mellett áll és az egész országgal egyetemben támogatja azt.

Sinclair, a liberális ellenzék vezére kijelentette, hogy az egész nemzet szilárd elhatározása sikeres befejezéshez juttatni a megkezdett akciót. Lengyelország és Franciaország segítségével Anglia győzelme biztosítva van. Az igazság és a szabadság győzedelmeskedni fog.

Churchill beszéde

Churchill beszédeben rámutatott arra, hogy Anglia a nemzeti szocialista tanítások terjedése ellen és az emberiség legtöbb javának megvédelmezéséért harcol. Olyan szilárd ak-

pokra kell
a szabadság
hesse meg.

Lansbury,
mányt, hogy
pagandájató
így válik meg
zse után es
felépítése, a
keti fel töb

Lloyd Ge

Beck:

Varsó, sz
tudomásu
ország hada
meg gyült
követéségek
zűntést re
Az angol
ügyminiszte

Ang

Vasárnap
angol korr
tain minisz
Churchill a
dominimio
nizster, A
Bellsha ha
ügyi minis
Hankey tá
nöke lord
London,
király Gor
nokává, Ir
és Girge t
rancsnoká
Lord Go
nokává ne
nek örvén
szerzett é
és a Vikto

London,
angol kirá
tézett Ang

— Ebben
talan dönt
pennek m
egyforma
amint hog
lépjem át
jek velet
találják m
kerestünk
helyzetből,
végzetes l
világon.
Etelekénysz
kel együtt
szállunk
verénitásu
gét. Ellen
szak törvé
az egész v
és az egé
volna. Töl
élelem lá
a biztonsá
hőcsének,
ómnál jó
amely elő
sre, amel
többré t

A né

Berlin,
német tá
gol korr
birodalmi
mal vonj
hatolt né
A berlin
reggel 9
át a né
kimondja
érkezik
diállapot
gol nagy
Jegyzék

„A né
mány 19

1. A
visszaut
mélto ké
2. Töl
hogy ke
dik, miu
ország r
töbrevő
annak e
gyelorsz
hetett v
lott szá
tása. A
tatum r

polkora kell helyezni újabb az igazságot és a szabadságot, hogy a jövőben senkise rendíthesse meg.

Lansbury, az ismert pacifista, kérte a kormányt, hogy ne hagyja magát a gyűlölet propagandájától és a túlzásoktól vezetni. Csak úgy válik majd lehetségessé a háború befejezése után egy valóban szilárd és tartós béke felépítése, amelyben a nyers erőszak nem ütheti fel többé a fejét.

Lloyd George beszéde

Lloyd George, aki az 1914-1918-as világ-

Beck: Anglia nem fog csatlódni Lengyelországban

Vasár, szeptember 4. (Rador). Mihelyt köz tudomásává vált, hogy Anglia és Franciaország hadat üzent Németországnak, nagy tömeg gyűlt össze a varsói angol és francia követéségek előtt és hosszas, lelkis szimpátiázást tartottak.

Az angol és francia hadüzenetet Beck külügyminiszter rádióbeszédében hozta Lengyel-

háborúban Anglia miniszterelnöke volt, beszédeiben hangsúlyozta, hogy az angol kormány a nemzetközi törvények megsértésének újabb tényével áll szemben. Egy óriási katonai hatalom követte el azt, amely ha kényekedve szerint járhatna el, megsemmisítene a civilizáció alapjait. Ismételtlen be fog bizonyulni, hogy a közös veszedelemmel szemben az angol nemzet egy emberként sorakozik: fel. Lloyd George végül azon meggyőződésének adott kifejezést, hogy a nyugati hatalmak ezt a háborút is meg fogják nyerni.

ország lakosságának tudomására és ennek során többek között a következőket mondotta:

— Anglia nem fog csatlódni Lengyelországban, mint ahogy Lengyelország sem csatlódtott Angliában, ha valaki csatlódot fog érezni, úgy nem mi leszünk azok.

Anglia háborús kormánya és katonai vezérei

Vasárnap délután megalakult a háborús angol kormány, amelynek tagjai: Chamberlain miniszterelnök, Halifax külügyminiszter, Churchill az admirális első lordja, Eden a dominiumok minisztere, Simon pénzügyminiszter, Anderson belügyminiszter, Hoare Bellaha hadügyminiszter, Kingsley Wood légügyi miniszter, Thomas lordkancellár, lord Hankey tárcanélküli miniszter. A kabinet elnöke lord Stanley.

London, szeptember 4. (Rador). György király Gort tábornokot a haderők főparancsnokává, Ironside tábornokot vezérkari főnökévé és Girge tábornokot az angliai haderők parancsnokává nevezte ki.

Lord Gort, akit az angol haderők parancsnokává neveztek ki, igen nagy népszerűségnek örvend Angliában. Az elmúlt háborúban szerzett érdemei miatt „tigris“-nek nevezik és a Viktoria kereszt birtokosa.

György király rádióbeszédét az angol néphez

London, szeptember 4. (Rador). VI. György király a londoni rádióban beszédet tartott Anglia lakosságához és egész néphez.

— Ebben a nehéz és Anglia történelmében talán döntő órában itteni és tengerentúli népeknek minden családjához szól ez a beszéd egyforma bensőséggel. Olyan bensőséggel, amit hogy azt szeretném, hogy személyesen lépjem át minden háznak küszöbét és beszéljek veletek. Legtöbben közülük másodszer találják magukat háborúban. Ismét és ismét kerestünk egy békés megoldást egy olyan helyzetből, amit ha hagyunk és eltűrünk: végzetes lett volna a civilizációra az egész világon. Kísérleteink hiábavalóak voltak. Belekényszerítették minket szövetségeseinkkel együtt egy konfliktusba. Szembe kell szállnunk az erőszakkal, amely fenyegeti szuverenitásunkat és más államok függetlenségét. Ellenségeink primitív alapelve: az erőszak törvényt teremt. Ha ez az elv uralkodna az egész világon, a mi országunk szabadsága és az egész angol birodalom veszélyeztetve volna. Több ennél! A világ összes népeit a félelem láncba tartaná és véget vetnének a biztonság és szabadság elvei alapján álló békének, valamint az egyes nemzetek közötti éremlő jogrendszernek. Ez volt az a kérdés, amelyet mi és az egész világ mindennél többre becsülünk, vagyis a rend és a béke

A német válasz az angol és francia ultimátumra

Berlin, szeptember 4. (Rador.) A DNB, német távirati ügynökség jelenti: Az angol kormány jegyzékét intézett a német birodalmi kormányhoz, és kérte, hogy azonnal vonják vissza a lengyel területre behatolt német csapatokat eredeti állásukba. A berlini angol nagykövet azután tegnap reggel 9 órakor kihívó jegyzékét nyújtotta át a német külügyminiszternek. A jegyzék kimondja, hogy amennyiben 11 óráig nem érkezik meg a kielégítő válasz, Anglia hadállapotban lesz Németországgal. Az angol nagykövetnek átnyújtott német válasz jegyzék így szól:

„A német kormány megkapta a brit kormány 1939 szeptember 3-án kelt ultimátumát, melyre a következőkben válaszol:

1. A német kormány és a német nép visszautasítja a brit kormány tiszteletreméltó kéréseinek elfogadását.

2. Több hónap óta nyilvánvaló tény, hogy kelti határunkon hadiállapot uralkodik, miután a versaillesi szerződés Németország részéről minden békés megoldásra törekvő kezdeményezést lehetetlenné tett annak ellenére, hogy Németország és Lengyelország között ésszerű megegyezés jöhetett volna létre. Németországnak nem állott szándékában Lengyelország elpusztítása. A birodalom csupán a versaillesi diktátum revízióját kérte.

megmentése érdekében nem tehetünk egyebet, minthogy szembeszálljunk a kihívással. Ennek a nemes elvnek alapján hívom ma itteni és tengerentúli népeket, akik magukékvá teszik ügyünket. Maradjanak nyugodtak, bátrak és egységesek a kísérleteknek ebben a korszakában. A kötelesség nehéz, lehet, hogy sötét napok virradnak ránk! Nem tehetünk azonban egyebet, minthogy harcban szállunk az igazság érdekében. Ha mindannyian és egységesen megőrizzük törhetetlen hitünket és készek vagyunk minden áldozatra, úgy a győzelem biztos!

Daladier drámai rádióbeszéd

Párizs, szeptember 4. (Rador). Vasárnap este félnyolc órakor Daladier a francia rádióban beszédet tartott és ennek során többek között a következőket mondotta:

— Franciák! Szeptember elsejének hajnala óta Lengyelország a legbrutálisabb és a legcinikusabb támadás áldozata. Határait megsértették. Városait bombázzák. Lengyelország hősiessé ellenáll a beözönlőknek.

— A kiontott vér felelőse teljességében a hitlerista kormányra hárul. A béke sorsa Hitler kezében volt. Ő azonban a háborút akarta. Franciaország és Anglia megsokszorozták erőfeszítéseiket, hogy megmentsek a békét. Még ma reggel is interviniáltak Berlinben. Utóljára apelláltak a józan észre. Kérték a német kormányt, hogy szüntesse be a háborúskodást és kezdjenek békés tárgyalásokat. Németország elutasító választ adott. Elutasították ennek előtte mindazon nemes férfiakat, akiknek hangja az utóbbi napokban oly kitaróan hangzott. Németország meg akarja semmisíteni Lengyelországot, hogy azután gyorsan biztosíthassa uralmát Európa felett és azt leigázhassa.

— Midőn szembeszállunk a legszörnyűbb tirannizmussal és betartjuk adott szavunkat, azért harcolunk, hogy megvédjük földünket, otthonainkat és a szabadságot. A lelkiismeret tiszta, mert szüntelenül és fáradtságot nem ismervé dolgoztunk az utolsó pillanatig a háború ellen. Megindultam és elérzékenyültem közönlőtől a mi fiatal katonáinkat, akik most utrakelnek, hogy teljesítsék a szent kötelességet, amelyet egykor mi is teljesítettünk. Franciaország ügye azonos az igazság ügyével. Az összes békés és szabad nemzetek ügye ez. A miénk lesz a győzelem. Eljén Franciaország!

Ma, keddtől

a Thália Mozgóban

ELEANOR POWELL és ROBERT TAYLOR világlágere:

BROADWAY MELODY 1939.

(RÖVID AZ ÉJSZAKA MÚLATNI KELL!...)

Nevetés, tánc, muzsika és szerelem! ELŐADÁSOK: 3, 5, 7 és 9 órákor pontban!

országot — akár ultimátummal — arra akarja kényszeríteni, hogy visszavonja a birodalmat védő csapatait és ezáltal újra tápot adjon az agitáció és igazságtalanságok sorozatának.

Hitler kiáltványa a német néphez
Berlin, szeptember 4. (Rador.) Hitler kancellár kiáltványt intézett a német néphez, amelyben többek között ezeket mondotta:

— Anglia századok óta világhatalmi politikájának eszközeivé teszi a gyenge európai népeket. Olyan erőgyensúlyt nyilvánít ki, amelynek segítségével magának követeli azt a jogot, hogy különböző hamis kifogások leple alatt megtámadja és megsemmisítse azt az európai államot, amely pillanatnyilag a legnagyobb veszélyt jelenti számára. Ily módon szállt szembe egykor a spanyol, majd a holland, végül a francia és 1871-től a német hatalommal. Mihelyt a német birodalom a nemzeti szocialista kormány alatt szembeszállt a versaillesi diktátummal, Anglia újra kezdte bekerítési politikáját. Az angol uszítók a világháború előtt is hazudtak, amikor azt mondták, hogy csak a Hohenzollern ház, vagy a német militarizmus ellen harcolnak és a versaillesi diktátum járma alá hajtották Németországot, amely előbb, vagy utóbb huszmillió német létét semmisítette volna meg. Harcot indítottam a német nemzet ellenállásának mozgósítására. Amikor úgy tűnt, hogy a diktátum békés revíziója sikerülne fog, Anglia újból a bekerítési politikához folyamodott. Felbérelte Lengyelországot olyan magatartás tanusi-

tására, amely lehetetlenné tegye a békés megegyezést. Anglia csak abban tévedett, hogy összetéveszti az 1939-es Németországot az 1914-es Németországgal. A jelenlegi német kancellár nem Bethman Hollweg. Kijelentem, hogy küzdeni fogunk a brit bekerítési politika ellen. Az Anglia által támogatott Lengyelország kihívott minket. Két nap óta küzdenek katonáink a keleti fronton és előnyomulnak anélkül, hogy lengyel részről különösebb ellenállásra találjanak. Anglia meg fog győződni arról, hogy a 90 milliós egységes német birodalom végsőkig elhatározta: nem hagyja magát megfojtani.

A nemzeti szocialista párt
A Führer következő kiáltványa a nemzeti szocialista pártból szól:

— A mi világegyetemünknek, a zsidó demokráciának sikerült háborús helyzetbe állítania Németországgal szemben Angliát. Azok a megokolások, melyeket igazolásul hoznak fel, éppen olyan hamisak, mint 1914-ben voltak. De ebben az esetben az 1918. évi esemény nem fog megisméltódni. A német hadsereg néhány hét leforgása alatt megsemmisíti azt a bekerítő láncot, melyet az angolok fontak a birodalom teste köré. A birodalmi hadsereg nyugaton meg fogja védeni a német földet, meg fogja védeni a minden idők leghatalmasabb erődítmányek zónáját. A német nép minden áldozatot meghoz, nincs mit féltene ebben a harcban. Teljes tudatában vagyunk erőnknek. Egyetlen határozott akaratunk: győznünk kell. Egyetlen határozott megegyezéssünk: Németország győzni fog! Az ut, amelyet követünk, nem veszedelmesebb, mint a versaillesi ut 1939-ig. Nincs mit veszítenünk, de mindent megnyerhetünk!

Hitler a keleti frontra ment

Hitler kiáltványt intézett a birodalmi hadsereghez, melyben többek között a következőket mondja: A lengyelországi németek türelmetlen állapota és a Danzig ellen minden eszközzel folytatott harc arra kényszerített, hogy a keleti fronton tegyem meg első sorban az intézkedéseket a birodalom biztonsága érdekében. A Szovjetországgal kötött megnehtamadási szerződés egyesíti Európát két legnagyobb és leghatalmasabb államát abban az akaratban, hogy soha és semmi körülmények között nem fognak fegyvert egymás ellen. Mégis szükséges, hogy Lengyelországot, a brit bekerítési és megsemmisítési politika jelentős láncszemét a békekötésre kényszerítsük. Keleti hadsereg katonái! Csak két napja töltitek be azt a tövekényeséget, amelyre egész Németország büszke. Tudom, átérzitek azt a nagy küldetést, amellyel titeket megbíztak és tudom, hogy megteszitek az utolsó erőfeszítést is annak érdekében, hogy ez az ellenfél a leggyorsabb időn belül megadásra kényszerül-

jön. A gigantikus eszközökkel kiépített nyugati határ ez idő alatt védeni és oltalmazni fogja Németországot Franciaország és Anglia ellen. En magam, mint a világháború volt katonája és a legfőbb parancsnok, még a mai napon közték megyek a frontra!

A nyugati hadsereg katonáihoz szintén kiáltvánnyal fordult Hitler s ebben a kiáltványban többek között a következőket mondja: Nyugati front katonái, vasfalkónt álljatok őrt a birodalom határán s a megerősített zónákban álljatok ellen mindennemű támadásnak, mert ez a határ százszor erősebb, mint volt a világháború idején, amikor semmi sem uralhata. Ha megteszitek kötelességeket, keleten a harc néhány hét leforgása alatt véget ér és akkor az egész 90 milliós nép mögötök áll. Mint a világháború volt katonája és a legfőbb parancsnokotok a mai napon, bizva bennetek, elindulok a keleti frontra. Plutokrata ellenfeleink meg fogják ismerni, hogy Németország, amellyel szembe-találtak magukat, más, mint volt 1914-ben.

Egyiptom mozgósított és megszüntette a diplomáciai kapcsolatot Németországgal

Madrid, szeptember 4. Franco tábornok vasárnap este rádióbeszédet tartott és ennek során apellált a kormányok és nemzetek jóakarataira és felelősségérzetére, hogy lokalizálják a jelenlegi konfliktust.

A hadüzenetek kapcsán ismételtlen bejelentették semlegességüket: a skandináv államok, a balti államok, Svájc, Hollandia és Portugália.

Kairó, szeptember 4. Az egyiptomi kormány elrendelte az általános mozgósítást és egyben elrendelte a kivételes állapotot.

Mahar pása, Egyiptom miniszterelnöke, bejelentette, hogy az angol-egyiptomi szerződés intézkedéseivel hiven, Egyiptom megszüntette diplomáciai kapcsolatait Németországgal.

A Szovjet, Olaszország, Spanyolország, Magyarország és Japan semleges marad

Róma, szeptember 4. (Dunaposta). A német-angol-francia diplomáciai viszony megszakítása és a háborús állapot bejelentése rendkívül mély benyomást keltett Rómában. Habár olasz politikai körökben biztosra vették, hogy Anglia és Franciaország eleget tesznek kötelezettségeiknek, az események gyors bekövetkezése mégis meglepetést keltett. Az olasz minisztertanács semlegességét kimondó döntése semmiben sem változott. Olaszország semlegességi akaratát bizonyítja az, hogy vasárnap reggel nyolc órákor ismét megnyitották a francia-olasz határt s az olasz belügyminiszter rendeletet adott ki a légvédelmi riadó beszüntetéséről.

Tokió, szeptember 4. (Rador). A Niki-Niki című lap szerint Japán szigorú semlegességet fog megőrizni az európai konfliktusban. Japán a Németországgal való kapcsolataiban bekövetkezett változás folytán abban a helyzetben van, hogy független politikát folytathat Európával szemben.

London, szeptember 4. (Rador). A Reuter ügynökség jelenti Sanghajból: Megbízható forrásból nyert értesülések szerint a japán kormány biztosította Angliát arról, hogy Japán a jelenlegi konfliktusban semleges marad.

London, szeptember 4. (Rador). A londoni rádió szombat este megállapította, hogy a szovjetsajtó szombatban foglalkozott először a német-lengyel ellenségeskedésekkel. Az orosz lapok, az orosz-német egyezményre hivatkozva megnyugtatták az orosz népet, hogy a Szovjet-szövetség nem keveredik bele a háborúba.

Budapest, szeptember 4. Amint a Rador távirati ügynökség jelenti, „a magyar külügyminiszter hivatalos jelentése szerint, a magyar kormány a jelenlegi eseményekkel kapcsolatosan leszögezi, hogy mostanáig megőrzött magatartása a legkisebb változást sem fog szenvedni.“

HIREK

— Adócsökkentés a fagy- és jégkárosultaknak. Bucurestiből jelentik: A földművelésügyi minisztérium közli az érdekeltekkel, hogy azok a szőlőtermelők, akik fagy-, vagy jégkárosultak szenvedtek, adócsökkentést kérhetnek.

— Nagyszabású repülőünnepségek Galaçon. Bucurestiből jelentik: Paul Teodorescu tábornok légügyi és tengerészeti miniszter jelenlétében a CFR szövetség sikeres repülőműtényeket rendezett Galaçon. Az ünnepségen résztvett C. Giurescu királyi helytartó is. A sikerült program keretében a CFR pilótáiskola repülőgépei vakmerő akrobatamutatókat végeztek. A teuceri repülőraj harcgyakorlatokat mutatott be. Bazu Cantacuzino és Pufi Popescu kapitány, az ismert román repülő, akrobataprodukciókkal ejtették csodálatba a közönséget. A galaçi repülőklubjának két légitámasztó repülőgépét mutatott be. Ezután Max Mănolescu pilóta légi vadászati gyakorlatokat végzett. Az ünnepség a katonai csapatok felvonulásával ért véget.

— Elmarad Herschkovicz Dezső hangversenye. Herschkovicz Dezső jeles tenoristának a hó tizedikére, a clujji Concordia klubban megtartandó hangversenye a művész bevonulása miatt elmarad.

— Házasság. Dr. Kamil Róza ügyvéd Satu-Mare és Dr. Löwy Miklós ügyvéd Tg.-Mures szeptember 3-ikán házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A Salamon Etelka zeneóvodája szeptember 1-től újból megkezdte működését. Az idén nagyobb keretek között, külön csoportokba vannak beosztva a gyermekek 3-5 és 5-8 éves korig. Hetenként háromszor kezdődnek és háromszor haladónak. Ugyanezen növények részére a szülők kívánságára a többi napokon, illetve ugyancsak háromszor hetenként Salamon Kató, a bécsi pedagógiai intézet volt növendéke, román nyelvű gyermekfoglalkoztató órákat tart. Jelentkezni lehet d. e. 10-12-ig és d. u. 4-5-ig. Str. Avram Iancu 7., I. em.

— Dr. Blumné, Bernstein Jolán diplomás zongoratanárnő tanítását újra megkezdte. Str. Elisabeta 16., I. em.

— Orvosi hír. Dr. Berner, bőrgyógyász, nemibetegségek szakorvosa hazaérkezett és rendelését Tg.-Muresen, Sft. Gheorghe 36. szám alatti rendelőjében újból megkezdte.

— Sirközelet. Néhai Mandl Simon fakeskedő sirközelet szeptember 10-én reggel 8 órakor lesz megtartva a Seini ort. temetőben, melyre barátainkat és ismerőseinket ezután hívjuk meg. Öv. Mandl Simonné, a Fiul Moisa Mandl-cég volt tulajdonosa.

— Angol és német nyelvórák adását Halmos Istvánné az 1939-40-es évfolyamra megkezdte. (Str. Rudeanu — volt Str. Surda — No. 1., emelet, balra).

— Orvosi hír. Dr. Pop Leonida, a Bőrgyógyászati Klinika vezető tanársegédje szabadságáról hazaérkezett és rendelését Str. N. Torga 2. alatt d. u. 5-7 között újból megkezdte.

Augusztus harmadik hetében közel ezernégy száz kilogrammal emelkedett a Jegybank szinaranykészlete

A Banca Nationala augusztus 19-i heti kimutatása szerint augusztus harmadik hetében az aranybányák 1.395.76 kilogram szinaranyat szolgáltatottak be, 214.016.379 lej értékben, amellyel az ércfedezet összege 19 milliárd 629.233.993 lejre emelkedett. A forgalomban lévő bankjegyek összege 227.5 millióval 40 milliárd 683 millió 868.520 lejre emelkedett, a látra szóló kötelezettségek (girószámlák) végösszege is 334 millióval növekedett, vagyis a bruttó bankjegyforgalom emelkedése 561.5 millió lej. A fedezeti arány változatlanul 37,98 százalék maradt. Az egyéb devizaállomány és klíringszámlák változása nem lényeges. A kereskedelmi váltótárca 482 millióval 12 milliárd 844.093.738 lejre emelkedett.

Szerkesztői üzenetek

M. L. Dej. A következő iratokra van szükség: 1. 1918-iki illetőség bizonyítása. 2. Nem optálási bizonyítvány a születés helyéről. 3. Hogy nem használt idegen állampolgárságot (1918-tól máig). 4. Birósági iratot arról, hogy nem volt revízió.

Helyreállt a vasuti forgalom Románia és Franciaország között

Bucuresti, szeptember 4. A Románia és Franciaország közötti vasuti összeköttetés a Simplon vonalán zavartalanul fennáll. Hétfőn reggel a Simplon a rendes időben elindult Bukarestből, közvetlen párizsi vasuti kocsival. Az összeköttetés helyreállása az olasz-francia határ megnyitásával áll összefüggésben.

Bucuresti, szeptember 4. A postavezérigazgatóság közli, hogy a Varsó-Bucuresti-Szofia-Athén repülőjáratot becsúntették és ily módon a postaküldemények is csak rendes közlekedési uton küldhetők.

Hétéves korig összeírják a gyermekeket, hogy légítámasztás esetén biztonságba helyezték őket

Légítámasztás esetén 25-ös csoportokban szállítják el a városból a gyermekeket

Cluj, szeptember 4. Dr. Bornemisa Sebastian polgármester hétfőn magához kérte a sajtó munkatársait, akik előtt a következő nyilatkozatot tette:

Hétfőtől kezdve összesen hat három tagból álló bizottság járja be a várost. A bizottságok, amelyeknek tagjai egy rendőrségi, egy városi megbízott és egy gondozónővér, összeírják a város területén levő gyermekeket hét éves korig. A gyermekeket ugyanis légítámasztás veszélyes esetén egy gondozónővér felügyelete alatt 25-ös csoportokban biztos helyre szállítják el. A szülők fel-

kérlik, hogy közöljék a bizottság tagjaival maguk óhajtanak-e gondoskodni gyermekük elszállításáról, vagy pedig igénybeveszik a hivatalos segítséget. Ugyanakkor felkérjük a szülőket arra is, hogy kis láncon a gyermek nevével ellátott plakettet, vagy kis táblát készítsenek, hogy elszállítás esetén megismerhetők legyenek.

A bucaresti összeírás egészségügyi szervei megkezdtek a hét éven aluli gyermekek összeírását, hogy háboru esetén kilakoltatásuk rendben menjen végbe.

A kormány teljesítette a romániai németek iskolai kéréseit

Calinescu miniszterelnök kihallgatáson fogadta dr. Hedrich Hansi, a romániai német kisebbség állandó megbízottját

Bucuresti, szeptember 4. Armand Calinescu miniszterelnök augusztus 30-án, szerdán kihallgatáson fogadta dr. Hans Hedrichet, a romániai német népközösség állandó megbízottját.

Dr. Hedrich a miniszterelnök elé terjesztette a német kisebbség sürgős kéréseit és kívánságait. A miniszterelnök csütörtökön ismét magához kérte Hedrich dr-t, akivel közölte, hogy Petre Andrei igazságügy-miniszter hozzájárulásával jóváhagyták a beszárított németnyelvű iskolák létesítésére irányuló kérést. Azzal a feltétellel, hogy a német iskolákban a tanulók az állammal szembeni hűség szellemében nyerne oktatást, visszazolgáltatják az evangélikus egyháznak az összes iskolai épületeket, amelyek ma per tárgyat képeznek. A napokban minisztertanácsi napló alapján elrendelik a határozat jogi végrehajtását.

Calinescu miniszterelnök ugyanakkor közölte a német meghatalmazottal, hogy a nemzetnevelésügyi minisztérium hozzájárulással román nemzetiségű tanulók is beiratkozhatnak a németnyelvű iskolákba. A kormányfő kijelentette, hogy a kormány megértést fog tanúsítani azon kérdésekkel szemben is, amelyek nem kerültek szőnyegre és megbeszélés alkalmával. A bánati németek kérését ügyében Calinescu miniszterelnök az elmúlt nap folyamán Báran alminisztert biztatta meg azzal, hogy Hedrich dr közreműködésével tanulmányozza át az ügyet és járjon el abban az irányban, hogy eleget tegyenek a kéréseknek.

Dr. Hedrich szenátor a német népközösség nevében köszönetét fejezte ki a miniszterelnöknek a legfontosabb német kérések igazságos és nagylelkű teljesítéséért.

Az ország minden polgárának huszonnégyórás légvédelmi tanfolyamon kell résztvennie

Öleső gázmáskokat hoznak forgalomba

Bucuresti, szeptember 4. A légügyi és tengerészeti minisztérium közli a következőket:

A Hivatalos Lapban megjelent törvény 11-ik szakasza értelmében az ország lakói 7-60 éves korig kötelesek évenként 24 órai légvédelmi tanfolyamon résztvenni. A

prefektusok és polgármesterek ez év szeptember hónap folyamán légvédelmi tanfolyamot létesítenek a légügyi és tengerészeti minisztérium utasításai alapján. Az ország lakossága saját érdekében minél nagyobb számban vegyen részt ezeken a tanfolyamokon, mert súlyos büntetésben

Az oradeai Szilágyi Zsidó Fiuinternátus

felvesz bentlakó tanulókat az 1939/40. iskolai évre. Ort. kóser teljes ellátáson és gondos felügyeleten kívül nyújt okleveles középiskolai tanároktól vezetett előkészítést, francia, német, angol és héber nyelvtanítást, zené előkészítést.

Az érdeklődőknek az igazgatóság (Oradea, Str. Delavrancea 17) minden részletes kiterjedő prospektust küld.

Az intézet felügyelő igazgatói: Dr. Szilas Izidor liceumi igazgató és Radó Pál kereskedelmi liceumi tanár

részesülnek azok, akikről a légügyi és tengerészeti minisztérium ellenőrző közegei 1940 szeptember 1-én megállapítják, hogy nem vettek részt a törvényesen előírt 24 óras tanfolyamon.

A légügyi és tengerészeti minisztérium másrészt az érdekeltektől tudomására hozza, hogy gázmáskrendeléseket a hadsereg védelmi anyag gyáranál is eszközölhetnek.

A minisztériumnak tudomására jutott, hogy illetéktelen ügynökök a minisztérium megbízására való hivatkozással olcsóbb áron kínálnak gázmáskokat eladásra.

Hogy a kereskedelmi és ipari vállalatok félrevezetését elkerülje, a minisztérium köz tudomásra hozza, hogy kizárólag a Hivatalos Lapban közzé tett királyi dekrétum által jóváhagyott 35. modelű gázmáskhozható fogalomba, amely egyben a legteljesebb biztonságot nyújtja. A légügyi és tengerészeti minisztérium jelenleg egy népszerű gázmáskot tanulmányoz, amelyet a lakosság rendelkezésére akarnak bocsátani és amelyet a fentemlített királyi dekrétum nem foglal magában.

Ez a gázmásk azok részére alkalmas, akiknek nem okvetlenül kell dolgozniuk annak viselése közben, míg a katonáknak, munkásoknak és mindazoknak, akik a gáztámasztás idején sem hagyhatják abba munkájukat, a „35” modelű gázmáskot kell viselniük.

„Gondolataink mint mindig, most is a Legfőbb Országról felé irányulnak”

Bucuresti, szeptember 4. (Rador.) Az új országgyűlés munkájának kezdete alkalmából, az Országgyűlés vezető főparancsnoksága összehívta a tíz tartomány parancsnokait, valamint a légi parancsnokokat és vezetőket. Ez alkalommal Teofil Sidrovici őrnagy, az Országgyűlés vezető parancsnoka, nagyobb expozé tartott. Beszédét a következő szavakkal fejezte be:

„Mint mindig, ebben a pillanatban is gondolataink a Legfőbb Országról felé irányulnak, akibe az egész nemzet reményeit helyezett. Mély tisztelettel és szívünk mélyéből kiáltjuk: Éljen a Király!”

A jelen voltak elénekelték ezután a királyhimnuszt és ezzel az ülés a késő délutáni órákban végetért.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.50
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.36
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
cseszkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomban hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucurestiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os sz.-kvóta	1450—1460
angol font, 20%-os kvóta	1465—1475
angol font, 40%-os kvóta	1163—1170
dollár, 30%-os szabadkvóta	335
svájci frank, 30%-os kvóta	75
francia frank, 20%-os sz.-kvóta	8
francia frank, 30%-os kvóta	8.10
holland forint, 30%-os kvóta	185
belgas, 30%-os	56.50
svédkorona, 30%-os kvóta	86

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font angol áruira	1250
font más államok áruira	1365
font angol gyarmatok áruira	1300
belgas	48—49
holland forint	140—142

Könyvkötészeti munkákat készítenek és olcsón készít a

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: MARE LAZAR

CLUJ, Piata Unirii 2.

Roma

solini is az olasz leányt „Muss az ango amelybe dó nem solta a sára, am pai bajó nak mu tervéze elözetes és Lengy rizs, Ró szeptemb Rómába. szeptemb zések t Ennek k kancellár magát L Anglia k délután szeptemb Hitler.

Mussolini az érteke hogy a E tímátum órai gond sára. M érintkezés Ugyanez érkezett mába. M angol és venni a meg a né gyel terület kor közül

„Ne

Párizs, s Matin cím „A jelen a versajlé lehetőséget újból nem

Párizs, s ügynökség az a nap, hadiállapot szentesített zötti tökéle gyan az a közlemény Franciaor got szepten Varsó közö fenn, amely losan tudom mányal, h gyel terület Franciaorsza jónni. Enné hogy vegye után ez a fe Franciaorszá sít kötelese szeptember ditált külföle A Népszö tekről. Nagy mására hozt Lengyelorszá

A

Berlin, s matische Ko „Az angol hogy hadiáll Németország párt elérte M párt fenn „balance of szerepét Euró

Az egysége metország új csak az alkak politika egyál amidőn ünnep rabolta életj nek milliót. A hogy ezt az Nemcsak hogy elnyomásában lista Németors a németellenes

A cseh hást a hivatalos ang nal áttért a

Mussolini ismerteti békeközvetítő akcióját

(Első oldali cikkünk folytatása)

Roma, szeptember 4. (Dunaposta). Mussolini ismeretes békeakciójával kapcsolatban az olasz kormány a következő hivatalos közleményt adta ki:

„Mussolini augusztus 31-ikén értesítette az angol és francia kormányokat tervéről, amelyben egy szeptember 5-ikén megtartandó nemzetközi értekezlet összehívását javasolta a versaillesi határozatok felülvizsgálására, amelyek tulajdonképpen okai az európai bajoknak. A német kormány hajlandó mutatkozott csatlakozni Mussolini béke-tervéhez, azzal a feltétellel, hogy Mussolini előzetesen biztosítja Angliát, Franciaországot és Lengyelországot részvételét. London és Párizs, Róma minden sürgetésére sem tudta szeptember elseje előtt eljuttatni választát Rómába. Ugyanakkor az augusztus 31-ről szeptember elsejére virradó éjszaka összehívások történtek a német-lengyel határon. Ennek következtében Hitler német birodalmi kancellár katonai műveletre határozta el magát Lengyelország ellen. Franciaország és Anglia kedvező válasza szeptember elsején délután érkezett meg Rómába. Mussolini szeptember 2-ikán értesítette a válaszlól Hitlerrel.

Hitler a berlini olasz követ útján közölte Mussolinival, hogy a priori nem zárkózik el az értekezlet elől, de előzőleg tudni akarja, hogy a Berlinben átadott angol jegyzék ultimátum volt-e, vagy sem. Ugyanakkor 48 órai gondolkodási időt kért válasza megadására. Mussolini szeptember 2-ikán ismét érintkezésbe lépett Londonnal és Párizssal. Ugyanezen napon a késő délutáni órákban érkezett meg London és Párizs válasza Rómába. Mussolini értesítette Hitlerrel, hogy az angol és francia kormányok hajlandók résztvenni a tárgyalásokon, de feltételül szabják meg a német csapatok által megszállott lengyel területek azonnali kiürítését. Ugyanakkor közölte Mussolini azt is, hogy a német

kormány előzetes értesítése nélkül nem áll módjában további lépést tenni.”

A német verzó

Berlin, szeptember 4. A DNB német távirati iroda jelenti: A Hamburger Fremdenblatt a következőket írja:

„London tudatosan mindent elkövetett, hogy megakadályozza a kibékülést. Vasárnap délelőtt 11 óráig Európában még nem volt hadiállapot. A német-lengyel hadműveletek nem jelentettek német támadást, hanem csupán visszavágást a lengyel kihívásra. Mindössze helyi konfliktusról volt szó, amely tárgyalások után likvidálható lett volna. Az egész diplomácia — az angolt kivéve — péntek reggel ezen háboruskodás lokalizálásán fáradozott. Anglia nem akart lokalizálást és szörnyű katasztrófába döntötte Európát.

Mussolini a következő javaslatokat tette: 1. Azonnali fegyverszünet Lengyelországban, ugy, hogy a két fél megmarad az addig elfoglalt állásokban. 2. Öthatalmi értekezlet azonnali összehívása (Németország, Olaszország, Anglia, Franciaország és Lengyelország) a vitás ügyek elintézésére.

Németország és Franciaország azonnal elfogadta a javaslatot, Anglia azonban szombaton este kijelentette, hogy nem vehet részt hasonló értekezletben és ezzel szabotálta a béke megmentésének utolsó kísérletét is, siettetve ezáltal a sors beteljesülését. Ez semmisítette meg Franciaországban azon akaratát, hogy fenntartsák a békét. Az angol kormányban a háborus párt kitartó erőfeszítés után kiharcolta, hogy a Németországnak küldött javaslat **ultimátum jellegű** öltözzön. Ez a két órai időtartamra szóló ultimátum szétrombolta a Mussolini kezdeményezésére alapozott reményeket és a francia nép békeszeretét.

„Nem lesz még egy versaillesi szerződés”

Párizs, szeptember 4. A Rador jelenti: A Matin című lap a következőket írja:

„A jelenlegi konfliktus nem fog végetérni a versaillesihez hasonló szerződéssel, amely lehetőséget adott a német népek arra, hogy újból nemzetközi zavarákat keltsen.”

Francia közlemény a diplomáciai előzményekről

Párizs, szeptember 4. (Rador). A Havas újság jelenti: Szeptember harmadika az a nap, amikor Franciaország és Anglia hadiállapotha kerültek Németországgal, szentesítette a két szövetséges hatalom közötti tökéletes egyetértést. A helyzet, ahogyan az a délután fél hat órák kiadott közlemény ismerteti, a következő volt:

Franciaország emlékeztette Németországot szeptember elsején arra, hogy Párizs és Varsó között olyan kötelezettségek állnak fenn, amelyekről a német birodalom hivatalosan tudomással bír, köztük a német kormányal, hogy a német csapatok által lengyel terület ellen intézett támadás esetén Franciaország a lengyelek segítségére fog jönni. Emnélfogva felhívták Németországot, hogy vegye revízió alá magatartását. Mivel ez a felhívás nem talált meghallgatásra, Franciaország ezt tudomásul vette és teljesíti kötelezettségét. Ezt a megállapítást még szeptember harmadikán a Párizsban akkreditált külföldi diplomaták tudomására hozták.

A Népszövetséget is értesítették a történetekről. Nagy-Britannia másrésztől Genf tudomására hozta, hogy milyen helyzet állt elő a Lengyelország elleni német támadás folytán.

A német sajtó a franciáknak udvarol

Berlin, szeptember 4. A Deutsche Diplomatische Korrespondenz a következőket írja: „Az angol kormány bejelentette vasárnap, hogy hadiállapothat levőnek tekinti magát Németországgal szemben. Az angol háborus párt elérte München óta követett célját. Ez a párt fenn akarja tartani az úgynevezett „balance of power“-t és Anglia döntőbírói szerepét Európában.

Az egységessé vált nemzeti szocialista Németország újjászülése óta ezek az emberek csak az alkalmas pillanatra vártak. Az angol politika egyáltalán nem ismer skrupulusokat, amiód ünnepélyes ígéreteit megszegve, megpróbálta életjogaitól a Reichot és fajtársáinak millióit. Anglia később sem tett semmit, hogy ezt az igazságtalanságot kiküszöbölje. Nemcsak hogy közreműködött Németország elnyomásában, de amikor a nemzeti szocialista Németország erőre tett szert, élére állt a németellenes propagandának.

A cseh bástya megdöntését követően a hivatalos angol politika München után azonnali áttért a Németország elleni preventív

Miután Németország párizsi nagykövete hat hét óta Berlinben tartózkodik, az öt helyettesítő Brauer ügyvivő kérte el utlevelét a francia kormánytól. Coudoure berlini francia nagykövete az Egyesült Államok követségét kérte fel a francia alattvalók érdekeinek védelmére. Ezen a napon, amikor végleges állásfoglalások történtek Európában, tanuja volt a világ különböző országok vezetői által kiadott proklamációknak és felhívásoknak. Angliában Chamberlain és György király beszélt, akik bátorító szavakat intéztek a nemzetek felé. Németországban Hitler a csapatok előtt annak szükségességét fejtette ki, hogy minél hamarabb végezzenek Lengyelországgal — néhány hét alatt —, hogy Nyugat felé folytathassák a hadműveleteket. Franciaországban Daladier rádióbeszéde egyszerűségben és emberségségében rendkívül mély benyomást gyakorolt.”

Chamberlain a német néphez

London, szeptember 4. (Rador). Chamberlain üzenetet küldött a német néphez, amelyet a londoni rádió angol, francia és német nyelven közvetített. Chamberlain angol szempontból ismerteti a vizslyt megelőző eseményeket és Németországra hárít minden felelősséget a vizsly bekövetkezéséért. Aztán rendkívül éles hangon támadja és bírálja a német vezetőférfiak politikai módszereit.

A windsori herceg hazatért Angliába

Cannes, szeptember 4. (Rador). A windsori herceg és felesége vasárnap délután a rossz időjárás ellenére repülőgépen hazautaztak Angliába.

háboru előkészítésére. Még mielőtt a lengyel kérdés felvetődött volna, már kiadták a Németország elleni támadás jelszavát. Megkezdődött a bekerítés. A Danzigra vonatkozó lengyel konfliktus kedvező alkalmat szolgáltatott a háborus gépezet működésbe állítására. A Lengyelországnak adott kitöltetlen váltó lehetetlenné tette a békés megegyezés létrejöttét. A lengyel sovinizmusra bízva a béke vagy háboru sorsát, az angolok bebizonyították, hogy csak alkalmat kerestek Németország megtámadására.

Sőt mi több: az orosz-német ellentét örökös voltára építettek. Ez a tény, biztosítani látszott számukra a Németország elleni bekerítési front aktív közreműködését. Am az angol szállítás csődöt mondott. A semleges államok ellentálltak a bekerítők nyomásának. Ezek az országok jelentős tényezővé váltak, mert több hatalom is van közöttük a Reich meg van elégedve az események és tények ilyenén alakulásával.

Ugyanakkor leszögezhető, hogy az angol háboru politika is elérte célját: a Németországgal való háborút. Megerősítve a biztosít

tékokat és az általános mozgósítást támogatva, ugyanakkor békés javaslatok révén alibit keresve, elérték azt, hogy felbátorították Lengyelországot az összes német ajánlatok elutasítására. Anglia szilárdan eltökélte magát Németország megtámadására. Visszaütötte a békés utra való visszatérés minden javaslatát.

Egy olasz indítvány szombaton még lehetővé tehetné volna az ellenségeskedések megszüntetését s egy nemzetközi konferencia összehívását. Németország és Franciaország hozzájárult ehhez. Anglia azonban ezt az utolsó kísérletet is meghiúsította és Franciaországot belevonta a Németország elleni támadásba.

Az angol hadüzenet végetvetett a becsüle-

„Vagy kapitulálni kellett, vagy harcbamenni”

London, szeptember 4. A hétfő reggeli angol lapok a Németország elleni ellenségeskedés megkezdésével foglalkozva, kiemelik Angliának azon elhatározott szándékát, hogy a **végős győzelemig harcolni fog, miután a béke megmentésére irányuló kísérletek hibaválónak bizonyultak.** A lapok nem hallgatják a jelenlegi konfliktus nehézségeit. Mindenkinél áldozatot kell hoznia, a háboru romokat és rengeteg al-

tes német fáradozásoknak, hogy békés megegyezésre jussunk és helyreállítsuk a barátságos és őszinte kapcsolatokat Angliával. A jelenlegi angol politika az angol hegemonia fenntartását célozza. Angliát nem elégti ki impériuma és a tengerek fölötti uralma. A többi nemzeteket is ellenőrizni akarja, főleg azokat a nemzeteket, amelyek nem tükrik el az idegen befolyást. Anglia örökké olyan nemzeteket keres magának, amelyek harcoljanak érte. Ezalkalommal Franciaországot fogta szekeré elé.

Anglia már most kijelentette, hogy nem Danzigról van szó, amelyet a lengyeleknek kell ajándékozni, hanem mindannak megsemmisítéséről, ami Németországot naggyá teheti. Ezért tekinthető Anglia támadónak.

dozatot fog követelni. Ezek azonban szükségességek azért, hogy megmenthessék a civilizált népek ideálját. A Times vezércikkében a következőket írja:

„Az angol és a francia népek, bármennyire is irtozik a háborútól, nem volt más választása, mint vagy **kapitulálni a német politika előtt, vagy pedig harcolni azért, hogy biztosítsák a szabadságot Európában.**”

Törökország is Hitleret okozza a háborúért

Párizs, szeptember 4. A Havas távirati iroda jelenti Ankarából: A szövetségesek belépése a háboruba mély hatást váltott a balkáni nemzetek körében, főleg Törökországban, amely a hitlerista veszedelemmel szemben minden bizalmát a demokráciák támogatásába helyezi. Az „Ulus“ című lap, a török kormány hivatalos organuma, a következőket írja: **Az egész világ tanuja volt annak, hogy Franciaország és Anglia mindent elkövettek a háboru megakadályozása érdekében. Hitler és munkatársai felelősek a történetekért. A szembenálló felek erejét mérlegelve — írja a lap — még a német nép sem bízik végős győzelemben.** Le kell szögeznünk, hogy attól a pillanattól fogva, midőn a németek lengyel területre hatoltak be, **Németország erkölcsileg máris elvesztette a háborút.** Németország számára nem az igazsáért

és igazságosságért folyó harcról, nem védelmi, sőt még csak nem is bosszu-háborúról volt szó. A Lengyelország elleni támadás egy etapja csupán annak, a kísérletnek, amelynek rendszeres és folyamatos irányuló ambíciót van hivatva kielégíteni.” A lap végül felhívást intéz a török néphez, hogy bízzék vezetőiben, akik megfogják tenni a szükséges intézkedéseket az ország védelmére.

Törökország elutasította a német-török egyezmény megújítását

Párizs, szeptember 4. A Havas jelenti Ankarából: Jólétesült helyről származó értesülések szerint Törökország elutasította a Németországgal való kereskedelmi szerződésének megújítását, amely augusztus végén járt le.

A török hatóságok egyébként széleskörű védelmi intézkedéseket fogantatosítottak.

A gyarmatok és dominiumok szolidaritása

Rabat, szeptember 4. (Rador.) Az általános mozgósítás egész Marokkó területén befejeződött. Számos idegen jelentkezett katonai szolgálatra.

Tunis, szeptember 4. (Rador.) Tunisz francia helytartója vasárnap felkereste a tuniszi beyt, aki előtt kifejtette azokat az okokat, amelyek Franciaországot az általános mozgósítás elrendelésére készítették. A bey biztosította a helytartót teljes hűségéről Franciaország iránt és kijelentette, hogy a tunisziak hivatásuk magaslatán fognak állani ezekben a nehéz órákban. A bey kérte a helytartót, hogy közvetítse Lebrun elnöknek és a francia kormánynak a tunisziak ünnepélyes hűségnyilatkozatát.

Sidney, szeptember 4. (Rador.) Ausztrália kormánya bejelentette az általános mozgósítást.

Bombay, szeptember 4. (Rador.) A hadiállapot azonnal érvénybe lépett, mihelyst

megérkezett a hír, hogy Anglia hadat üzent Németországnak. A hindu körök első reakciója — írja a Reuter levelezője — meleg szimpátiatüntetést és támogatási készség volt Anglia irányában.

Ghandi levele a lengyel kormányhoz London, szeptember 4. Mahatma Ghandi, a hindu szabadságmogalom vezére, üzenetet küldött a lengyel kormánynak, amelyben rokonszenvérol és együttérzéséről biztosítja a lengyel nemzetet.

Több németet letartóztattak Egyiptomban

Kairó, szeptember 4. A Havas jelenti: Az egyiptomi hatóságok számos letartóztatást fogantatosítottak az Egyiptomban tartózkodó német állampolgárok közül.

Ottawa, szeptember 4. (Rador.) Kanadában jelenleg több mint száz ezer ember van fegyverben. A sorozás rendkívül gyorsasággal folyik, hogy rövid időn belül a kanadai hadsereg létszáma elérje a 250 ezer embert.

Háborus rendeletek és intézkedések

Párizs, szeptember 4. A hivatalos lapban tegnap reggel törvényrendelet jelent meg az ellenségekkel való kapcsolatok betiltására és megszorításaira vonatkozólag. A rendelet szabályozza az ellenséges területen, vagy az ellenség által elfoglalt területeken lévő személyekkel való érintkezést. Egy másik törvényrendelet életbelépteti az 1939 szeptember elsejei törvényt az ellenség javainak lefoglalására vonatkozólag.

Helyreállították az olasz-francia határforgalmat

Nizza, szeptember 4. Néhány nappal eelőtt lezárták a határt azok előtt az olasz állampolgárok előtt, akik Franciaországba akartak utazni. Vasárnap ezt az intézkedést megszüntették és a St.-Louis hid közelében lévő határhelyiségnél újból megkezdődött a rendes közlekedés.

Londonban bezárták az összes színházakat

London, szeptember 4. Az összes mozikat és színházakat bezárták. A sportjáté-

kokat betiltották, csak a templomok maradnak nyitva.

A nők is mozgósítják a németek

Berlin, szeptember 4. A városi közzolgálat vezetője felhívást intézett a német néphez, hogy a 17—25 éves leányok és asszonyok ajánlják fel szolgálataikat a hatóságoknak.

A nemzetközi Vöröskereszt felajánlja szolgálatait

Genf, szeptember 4. A genfi Vöröskereszt nemzetközi bizottsága a nemzetközi egyezményeknek és hagyományoknak megfelelően, felajánlotta szolgálatait a harcban álló kormányok részére.

Washington, szeptember 4. (Rador.) Normann Davis, az amerikai Vöröskereszt elnöke megbeszélést folytatott az amerikai egészségügyi minisztérium főtisztviselőivel, amelynek során megtárgyalták, hogyan jöhetnének a szenvedő Európa segítségére.

(Folytatás a 8-ik oldalon.)

EMBER 5.
gügyi és ten-
nőző közegéi
pitják, hogy
en előrt 24.
minisztérium
atok tudomá-
endeléseket a
nál is eszkö-
ására jutott,
minisztérium
sal **olcsóbb**
adásra.
ri vállalatok
minisztérium
árólag a Hi-
lyi dekrétum
gázmaszk
yben a leg-
A légügyi
jelenleg egy
nyoz, ame-
aknak be-
ített királyi
re alkalmas,
dolgozók
katonáknak,
akik a gáz-
ak abba mun-
aszkot kell
mindig,
gőr felé
ador.) A
alkalmából,
ancsnoksága
ancsnokait,
és vezető-
rovici ör-
rancsnoka,
ét a követ-
amatban is
ör félre
reménysé-
és szívünk-
ly!”
után a ki-
késő dé-
bank
amat:
52—143.56
40—672.75
09—673.45
6.11—77.24
1.88—32.36
3.78—3.85
0.50—41.50
25—27
4.68—4.77
4.68—4.77
omba bez-
szilárdak,
ezs árta-
50—1460
65—1475
163—1170
336
76—
8
8.10
186
50.50
80
amat:
1250 lej-
1365
1300
—49
—142

SPORT

Botrány-sorozat a Nemzeti Bajnokság B) első fordulóján

A bucaresti Makkabi nagy formában van

Cluj, szeptember 4. (Az Új Kelet tud.) A Nemzeti Bajnokság B) első fordulójának eredményei a következők:

Csernovic: NAC—Dragos Voda 2:1 (1:1), bíró Irinescu, góllövők: Halai és Pop, illetve Kacserovszky.

Marosvásárhely: Sodronyipar—Monopol 2:1 (0:0), bíró dr Boldur, góllövők: Mathies és Cezar, illetve Bartha.

Brasso: FC Craiovan—Astra 1:1 (1:0), góllövők: Szabó Craiovan, illetve Radulescu 11-esből. A II féldő 20-ik percében pár percre botrány miatt félbeszakadt a mérkőzés, a bíró kiállította az Astra kapusát.

Szatmár: Olimpia—Barkochba 2:0 (1:0), góllövők: Pop és Erdei, botrányosan durva mérkőzés, melynek során Teutu bíró az Olimpiából 4, a Barkochbából 2 játékost állított ki.

Arad: Vulturii—Gloria 2:1 (1:0), bíró Sebesan, góllövők: Popescu és Giurgiu, illetve Henegar.

Temesvár: Kinizsi—CFR Turnu-Severin, 5:1 (1:0), bíró Munteanu, góllövők: Bajusz (2), Wetzler, Thierjung és Kovács, illetve Szilárd.

Nagyvárad: Crisana—Törökvis 1:0 (0:0), bíró Rechesan, a győztes gólt a 28-ik percében Pop lőtte. Botrányos mérkőzés, melynek során a szűkségbíró három Crisana és egy Törökvis játékost állított ki.

Torda: Universitatea—Cement 3:2 (0:2), bíró Sipos, góllövők: Wieser (2) és Medrea, illetve Vass (2).

Sepsiszentgyörgy: Az Oltul—Victoria mérkőzés elmaradt, mivel a Victoria nem jelent meg a pályán.

Petrozsény: Jiul—Minerul 0:0.

Braila: Dacia Unirea—Sporting 1:0 (1:0).

Constanța: AS Constanța—Victoria CFR Radauti 8:1 (3:0).

Brád: Mica—Sparta 5:1 (8:0).

Bucuresti: Makkabi—Prahova 6:1 (3:1).

Galați: DVA—Dot 5:2 (3:0).

Ploest: Tricolor—Mures 6:1 (2:0).

Kisenev: Makkabi—Franco Romana 2:2 (1:0).

Piski: Electrica—CFR 2:1 (2:1).

Haggybor-siker a nagyszebeni és kolozsvári atlétikai versenyen

Sibiu, szeptember 4. Vasárnap rendezték meg mintegy 1000 főnyi közönség jelenlétében és 80 hölgyversenyzővel Románia ezévi hölgyatlétikai bajnokságait, melyeknek eredményei a következők:

500 m: 1. Burdach Medgyes 1 p 27.9 mp.
2. Kirschblum Haggybor Kolozsvár 1 p 30.2 mp. 3. Langer Brassó 31.2 mp.

100 m: 1. Fink Nagyszeben 14 mp. 2. Reihn Brassó 14 mp. 33. Moiges Brassó 14.1 mp. mellészélességgel nyerve.

Magasugrás: 1. Paulini Nagyszeben 133 cm. 2. Schlosser Nagyszeben 133 cm. 3. Fink Nagyszeben 133 cm.

Távolugrás: 1. Fink Nagyszeben 472 cm. 2. Ludwig Brassó 460 cm. 3. Moiges Brassó 457 cm.

4x100 m staféta: 1. Armin Nagyszeben 55.2 mp. 2. KTV Brassó 65.9 mp. 3. Nagydisznód 57 mp.

Diszkoszvetés: 1. Homgerth Armin Nagyszeben 33 m 24 cm. Országos rekord. 2. Arthoffen egyetlen kívül 30 m 68 cm. 3. Medrea Ileana Soimii Kolozsvár 29 mp 59 cm. Kerületi rekord.

Súlylökés: 1. Arthoffen egyetlen kívül 9 m 80 cm. 2. Paulini Nagyszeben 9 m 73 cm. 3. Kongerth Nagyszeben 9 m 55 cm.

Gerelydobás: 1. Dahinten Nagyszeben 27 m 40 cm. 2. Kongerth Nagyszeben 26 m 49 cm. 3. Medrea Ileana Soimii Kolozsvár 25 m 36 cm.

A kolozsvári verseny

Cluj, szeptember 4. Vasárnap délután kellemetlen, esős időben rendezte meg az atlétikai szövetség kerülete III osztályú versenyt a Károly park sporttelepén a szövetség vándorplakettjéért. Bár az időjárás az eredményeket károsan befolyásolta, azok között néhány jó is akad. A plakettet egyébként a KAC csapata nyerte meg négy győzelmével. Részletes eredmények:

400, 300, 200, 100 m stafétafutás: 1. KAC (Bürger, Kiss, Muzaffer, Mészáros) 2 p 11 mp. 2. UEC 100 m-el nyerve.

100 m: 1. Coracu Soimii 11.8 mp. 2. Muzaffer KAC 12.3 mp. 3. Fabius Soimii 12.4 mp.

800 m: 1. Kiss II KAC 2 p 10.5 mp. 2. Farkas Haggybor 2 p 13.2 mp. 3. Mihálykó KAC.

1500 m: 1. Kiss II KAC 4 p 39.6 mp. 2. Di-

mény UEC. 3. Grosan KAC. A célon Schuller UEC haladt át elsőnek 4 p 38.6 mp-es idővel, de mivel egy klubtársa a pályára befutva az utolsó 80 méteren a futót felvezette, a zsűri diszkvalifikálta.

Rudugrás: 1. Czukor KAC 320 cm. **Távolugrás:** 1. Coracu Soimii 621 cm. 2. Br Bánffy István KAC 597 cm. 3. Czukor KAC 591 cm.

Súlylökés: 1. Hanek UEC 11 m 92 cm. 2. Coracu Soimii 10 m 62 cm. 3. Erdélyi UEC 10 m 32 cm.

Diszkoszvetés: 1. Hanek UEC 32 m 30 cm. 2. Erdélyi UEC 29 m. 3. Mészáros KAC 28 m 35 cm.

200 m gátrekordkísérlet: Br. Bánffy István KAC 28.6 mp-et futott és ezzel új országos ifjúsági rekordot állított fel. A régi rekordot Darie tartotta 28.8 mp-el.

Új 100 méteres országos síkfutó-rekord

Cluj, szeptember 4. A Szamos Liga kolozsvári kerülete szombaton délután rekordjavító kísérletet engedélyezett Kiss György, a KAC atlétája részére, az 1000 méteres síkfutásban.

KÖZGAZDASÁG

Románia gazdasági élete nyugodtan fogadta az angol-német háboru kitörésének híreit

Bucuresti, szeptember 4. Szombat és vasárnap nagyjelentőségű világpolitikai események híre a romániai gazdasági életben kevés változást idézett elő. A gazdasági élet faktorai már napokkal ezelőtt aggodalommal figyelték a várható eseményeket és így azok bekövetkezése már nagyobb izgalmat nem is idézett elő. A bankokban még az ilyen események alakalmával szokásos nagyobb arányú betételvonások is elmaradtak és így a bankok tevékenysége normálisan folyik. Az iparvállalatok termelésében fokozott tempó tapasztalható, ami főleg azzal magyarázható, hogy a kö-

zönség az utóbbi napokban fokozta beszerzéseit, de más vonatkozásban is — főleg a közszükségleti cikkekben — fokozott kereslet észlelhető. Ez utóbbi növelte a nagy és kiskereskedelm forgalmát is.

A különböző devizákban alig mutatkozik hullámozás és a kereslet általában tartózkodó, kivéve a dollárt, amelyben a kereslet élénkebb.

A kormány eddig semmiféle olyan intézkedést nem léptetett életbe, ami az eddigi helyzeten jelentősebb változást előidézhett volna.

Románia kiaknázatlan altalaj kincsei

Bucuresti, szeptember 4. A román-német gazdasági egyezmény alapján az elmúlt hetekben német bányászok tanulmányozták Románia altalaj kincseit, kiaknázási és feldolgozási lehetőségeit. A német delegáció munkájáról részletes jelentést adott egy román, mint a német kormány. Hogy ennek a jelentésnek román-német viszonylatban lesz-e valamilyen gyakorlati jelentősége a bekövetkezett világpolitikai események után, azt a jövő fogja megmutatni. A jelentés alábbi adatait statisztikai szempontból is érdekesnek tartjuk közölni.

Az egyes ércék közül:

lelőhelyeik nincsenek eléggé feltárva, az ércmennyiség egészen határozatlan. Ismert lelőhelyek a bánági hegyekben és két erdélyi aranyterületen vannak. Cinkércek Bukovinában, 1931-ig a cinkérc kitermelése majdnem semmi, 1932-ben 32.000 tonna, 1938-ban 58.400 tonna. Az ólomtermelés 1936-ban 6 tonna, cink 4.2 tonna. Az ólomkitermelés ma nagyjából fedi a belső szükségletet, a cinktermelés erre sem elég. Ennélfogva cinkérc és cink kivitele tilos, behozatal van ezekből. 1937-ben 150.000 tonnánál több volt a behozatal, nagyobb részt Lengyelországból.

Tigany

az erdélyi érchegységben és Erdély keleti hegyeiben van, azonban a lelőhelyek alig vannak még felkutatva. 1925-ben volt a

A kísérlet fényesen sikerült, amennyiben Kiss György 2 p 35.2 mp-cel új országos rekordot állított fel. A régi rekordot Lapusan, a Viforul Dacia versenyzője tartotta 2 p 39.4 mp-cel. Hivatalos időmérők: Dr Somody István, dr Chetianu tanár és Koncz Rudolf tanár voltak.

Barátságos mérkőzések az országban

A kolozsvári Victoria labdarúgócsapata Marosujváron 2:0 (0:0) arányban győzte le a Solvay csapatát barátságos mérkőzés keretében. A gólokat Cociuban és Cornea lökték, bíró Pop.

Az Universitatea labdarúgócsapatának edzését ismét Szaniszló I vette át.

Bucurestiben vasárnap délután 6000 néző előtt játszottak le a Venus—Ripensia válogató jellegű labdarúgó mérkőzést, melyet a fővárosi együttes 3:0 (2:0) arányban nyert meg. A 18-ik percen Ene, a 22-ik percen Iordache, a II féldő 6. percében Carciug lötték a gólokat.

KÜLFÖLD

Budapest. A magyar nemzeti labdarúgó-bajnokság vasárnap meglepetéssel kezdődött. A Boeska csapata ugyanis 1:0 (1:0) arányban legyőzte a Hungáriát. A többi mérkőzés eredményei a következők: Ferencváros—Szolnoki MÁV 3:2 (1:0), Ujpest—Törekvés 3:1 (1:1), Gamma—Kassai AC 4:0 (1:0), Elektromos—Kispest 4:2 (1:1), Szeged FC—Szürketaxi 2:0 (2:0).

A szombat és vasárnapra Belgrádba kitűzött magyar-jugoszláv atlétikai viadal elmaradt, mivel a magyar béliügyminisztérium az utolsó pillanatban megtiltotta a magyar atléták kiutazását az országból.

északi részében van a másik ismert terület, amelynek érce 50—52 százalék kint, 42—48 százalék vasat tartalmaz, 0.15 százalék arzént és helyenként 67 gram ezüstöt tonnánként. 1926-ban 42 tonnát, 1934-ben 4000 tonnát, 1938-ban 11.205 tonnát termeltek ki.

Antimonércet

Erdélyben igen sokféle lehet találni. Ez idő szerint nincs bányászás, utóljára 1927-ben bányásztak ki 9 tonnát.

Bismut

a bihari hegyekben van. A háboru után csak 1934-ben kezdték bányászni és 1938-ban az egész kifejtés 150 tonna érce volt. Az olvasztásnál molybdánt kapni mellékterményként.

Grafitból

Karánsebes környékén nagy telepek vannak 5—10 százalék grafit tartalommal. A regáltban 48—69 százalék grafit tartalmu érce található. Kitermelés általában nincs.

Vannak még jelentős, de majdnem teljesen feltáratlan borostyán, csillám, aragonit, alabástrom, alluminium, földszurok, földviasz és talkum leletek.

APRÓ HIRDETÉSEK

Anyarozsot legmagasabb áron vásárol VESTA vegyigyár Oradea, Piața Iosia.

Palesztinai „Corona” beretvapenge olcsó és tartós. Kérje minden szaküzletben.

Elfogadjunk központi fűtéses komfortos lakásunkba középiskolás lánykát teljes ellátással. P. Unirii 7, ajtó 11.

Gyár melletti szövetkezeti üzlet vezetésére keresünk szakképzett vezetőt 100—150.000 lej készpénzgaranciával. Ajánlatokat „Komoly jövő” jellegre e lap útján kérünk.

Ingyen nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha- és kabátiszöveteket, kámfahérműt, kötöttáru, maradékokat Finkelsteinnál, Stroiescu 3, udvarban. Uránia mozi háttamögött.

Vidéki központban jóforgalmu szakmában egyedüli üzlet, esetleg ingatlanal együtt családú okból eladó. Cim a kiadóban.

Két középiskolás tanulót ortodox kóser ellátással, fűrdőszobahasználattal elvállalok. Decebal 5. Hirsch.

Háziaszonyok figyelmébe! Gyakorlattal bíró cukrászno tanfolyamot rendez. Felvilágosítást nyújt 10—11-ig. Str. Berde 2. II. em. 26.

Cluj főterén komfortos lakásban két iskolás urileány teljes ellátást kaphat. Bővebbet „Lloyd” comiso, Piața Unirii 9.

Gyermekszertető kisasszonyt román, német nyelvtudással, jó fizetéssel felveszek. Cim: Diamantstein László vasúletbe, Cluj, Cal. Reg. Ferdinand 24.

Temesvári uricsalád teljes ellátásra vállal vidéki hölgyeket, akik szakszerű kiképzést kívánnak nyerni varrásban, szabászatban és háziasszonyképzésben. Angol nyelvtanítás. Ajánlatok kéretnek e lap kiadóhivatalába „Női-ruhászalón” jellegre.

Nevelőnőnek, vagy gondozónőnek menne elszegényedett kereskedő 20 éves szorgalmas, falun élő leánya. Perfekt román, magyar, jiddis, háztartásban nagy jártással bíró. Csakis szombattartó orth. zsidó uricsalád írjon „Hűség” jellegre a kiadóba.

Nagyváradon iskolás leány teljes pénzió, zongorahasználattal, gondos felügyeletet kaphat özv. dr Kohányi Rezsónéél Oradea, Piața Mihai Viteazul 11/a.

Teljes ellátást kaphat zsidó uricsaládnál IV—V-ik liceumista leány. Cim a kiadóban.

Uricsaládnál középiskolás leány komfortos lakásban teljes ellátást kaphat. Cim: V. Alexandri 8, földszint.

Nevelőnőnek, társalkodónőnek, vagy gondozónőnek menne 40 éves, művelt özvegyasszony. Perfekt német, magyar, román nyelvet jól beszél, kereskedelmi végzettségű, üzleti dolgokban, háztartásban nagy praxissal rendelkezik. Kizárólag szombattartó, vallásos uricsalád leveleit „2000” jellegre a kiadóba kér.

Diplomás fogorvosnő társulna lehetőleg Clujon. Cim a kiadóban.

A poli-
tenger m-
több mir-
és a fizik-
zonytalan-
vetett a
tört meg-
megedző

A zsidó-
előnyos
20. kong-
nekülők
den más
dott fed-
aszták

Kétség-
teherpró-
részének
új viszon-
nak lesül-
Agencyn-
biztonság-
gonzonia,
gát ebbe-
létkörülm-
vékenység

A jisu-
csak a j-
dó Curr-
kódó biz-
évek ga-
hető vis-
és az or-
lanságár-
ontás, a
féle „ge-
vándorló-
ni, 1937

hivatalos
partot E-
szerint 3
A beván-
tós emel-
szemben
zsidó t-
4.051 be-
szont 1
7.788! E-
tált tők-
első neg-
188.7.

A ter-
től 1939

A mé-
sához a
—1936
lentőseb-
tengeren
lagosan,
zsidó-im-
vándorlá-
zött 18

Jiszraél-
gentinák
ba 36 e-
az osztr-
bevándó-
vándoro-
tinába.
te fel a
Ennek a
kell ven-
tattak v-
Továbbá
estek a
Míg kor-
tük föld-
részük
otthonra

A zsidó-
ország-
Palesztin-
lió 500 e-
sen 16.7
importja

Ez a
szétárad-
ba. Ezt
dők öss-
tak Pals

Föld-
Gazda-
Építés-
Ipar-
Vegy-
Minden

A gazdasági helyzet Palesztinában

Részletek a Jewish Agencynek a 21. zionista kongresszus elé terjesztett jelentéséből

Tel-Aviv, augusztus végén.

A politikai helyzet bonyolult a Földközi tenger mellékén. Magában Palesztinában több mint 3 esztendeje tart a gazdasági és a fizikai mérkőzés. Az ország jövője bizonytalan. A zsidó bevándorlásra hurkot vetett a kormány. A jisiv azonban nem tört meg ebben a nehéz helyzetben, sőt megedzöve krült ki belőle.

A zsidó gazdasági szektor a fejlődés, az előnyomulás éveiként könyvelheti el a 20. kongresszus óta eltelt két évet. A menekültek ezreit volt képes befogadni; minden más országot túlhaladó mértékben tudott fedőlet-kenyeret juttatni a német-osztrák gyehennából megfutottaknak.

Kétségtelen azonban, hogy a jisiv nagy teherpróbát kellett hogy megálljon. Egy részének át kellett rétegeződnie, hogy az új viszonyok között megélhessen és sokaknak lesüllyed az élet standardja. A Jewish Agencynek ehhez képest a politika és a biztonság munkáján túl azon kellett dolgoznia, hogy támogassa a jisiv gazdaságát ebben a hozzáalkalmazkodásában az új létkörülményekhez és széleskörű jóléti tevékenységet kellett kifejtenie.

A bevándorlás és a megnőtt jisiv

A jisivot a bevándorlás élte. És nemcsak a jisivot. A kormány mellett működő Currency Board, a valutánk felett őrködő bizottság is leszögezte, az 1935-7 évek gazdasági súlyedése két okra vezethető vissza: a bevándorlás korlátozására és az ország politikai jövőjének bizonytalanságára. Mindenek ellenére, tehát a vérontás, a mesterséges akadályok és mindenféle „gezerák“ ellenére, a jisiv az új bevándorlók ezreit volt képes begyökereztetni. 1937 áprilisától 1939 áprilisáig 28.880 hivatalosan engedélyezett bevándorló ért partot Palesztinában; 13,3%-uk, szám szerint 3.831 tőkés bevándorló volt köztük. A bevándorlás 1939 első negyedében jelentős emelkedést mutat 1938 első negyedével szemben és megnőtt az országba behozott zsidó tőke is. 1938 január-márciusában 4.051 bevándorló érkezett az országba. Viszont 1939-nek ugyanebben az idejében 7.788! Ha az 1938 első negyedében importált tőkét 100-zal jelöljük meg, úgy 1939 első negyede tőkeimportjának indexszáma 188,7.

A természetes szaporodás 1937 áprilisától 1939 áprilisáig 14 ezer lelket tett ki.

A menekültek problémájának megoldásához a jisiv jelentősen hozzájárult. 1930-1936 között Palesztina volt a legjelentősebb bevándorlási ország az egész tengerentúlon. És pedig nemcsak aránylagosan, hanem abszolút és nemcsak a zsidó-immigráció, hanem az általános bevándorlás szempontjából is. 1933-7 között 182 ezer bevándorlót vett fel Erec Jiszraél. Ugyanekkor Brazíliaba 64, Argentínába 63, az USA-ba 30 és Délafrikába 36 ezren vándoroltak be. A német és az osztrák menekültek tették ki 1938-ban a bevándorlók felét. Összesen eddig 50 ezer vándorolt be ebből a két országból Palesztinába. Ez azt jelenti, hogy Palesztina vette fel a német emigránsok negyedrészt. Ennek a számnak értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a többi országok nem juttattak végleges otthon a bevándorlóknak. Továbbá, hogy itt egyben átrétegeződésnek átvitt, amely egyenesen szenzációs. Míg korábbi otthonukban alig akadt köztük földműves, Palesztinában egyharmad részük a mezőgazdasági telepeken talált otthonra.

A pénzügyi helyzet

A zsidó tőke szakadatlanul áramlott az országba. 1937-ben 7.200.000 font került Palesztinába, 1938-ban éppenséggel 9 millió 500 ezer font. A két évben tehát összesen 16.700.000 fontot tett ki a zsidók tőkeimportja.

Ez a tőke nem hevert gyümölcsötlenül, azétáradt a gazdasági élet mindegyik ágába. Ezt igazolja, hogy 1937-8-ban a zsidók összesen 10.700.000 fontot investáltak Palesztinában. És pedig:

Földvásárlásba	900.000	fontot
Gazdasági telepítésekbe	1.900.000	„
Építésbe	5.200.000	„
Iparba és szállításba	2.000.000	„
Vegyes vállalkozásokba	700.000	„

Mindeme beruházások ellenére állandóan

magas volt és egyre nőtt a bankbetétek összege: 1936 áprilisában 17.159.503 fontot tett ki és 1939 márciusában elérkezett a 19.264.577 fontig.

Megnőtt a bankok kihitelezése. 1936 májusában 12.507.087 fontot tett ki az az összeg, amit a zsidó bankok kölcsönképpen a jisivnak juttattak. 1939 márciusában ugyanezen a címen 14.170.166 fontot regisztrálhatunk. A zsidó intézetek értékpapír elhelyezései a terror 3 évében 2.062.000 fontra rugtak Palesztinában és 850 ezer fontra Londonban, összesen tehát 2.912.000 fontot tettek ki. Ezeknek az értékpapiroknak indexe meglepően állandó jelleget mutat, úgy hogy alig találunk a külföldi értékpapír-tőzsdén hasonló jelenségeket.

A mezőgazdasági telepítés

A földvásárlás egy pillanatig sem szünetelt. A KKL 1937 októberétől 1938 szeptemberéig 35.600, — ettől az időponttól 1939 áprilisáig 33.000 dunámot, összesen tehát 68.600 dunámot vásárolt. A zsidók földbirtokszaporulata nem tart azonban lépést a lakosság növekedésével. 1924-től máig a zsidók száma 374%-kal gyarapodott, viszont a birtokállománya csak 66%-kal.

A megnövekedett földterületen megnőtt persze a mezőgazda lakosság. Az utolsó 3 évben 1939 március végéig 36 új gazdasági telep létesült, melynek terjedelme 87 ezer dunám, lakossága 4 ezer lélek. Az új telepek értékét emeli, hogy új, eddig zsidók által nem lakott területeket vontak be a zsidó munka körébe.

A zsidó mezőgazdaság teljesítő képessége 1937 végén így festett: Gabonában 16, burgonyában 8, zöldségben 53, szőlőben 60, banánban 40, mandulában és dióban 60, husban 9, halban 5, tojásban 37 és tejtermékekben 34% erejéig elégitette ki a jisiv élelmiszerszükségletét. 1938-ban természetesen fokozódott ez a teljesítőképesség.

Megnőtt a citrus-gyümölcs (narancs és grapefruit) kivitel. Az 1935-6-os idényben 5.900.000 ládat tett ki ez az export, 1938-9-ben több mint 15 millió ládat. A növekedés 154,3%-os. A zsidók része legalább is 60%-os ebben a kivitelben.

Az ipar

Az 1937-ben rendezett statisztikai felvétel megmutatta, hogy a jisiv ipara szokatlanul megnőtt 1933 végének állapotával egybevetve. Az üzemek száma 65, a foglalkoztatottak száma 53, az évi produkció értéke 75, az investált tőke 108, a villanyerő fogyasztás 110%-kal nőtt meg.

E statisztika értékeléséhez tudni kell, hogy 1937 év végén már másfél év óta válságban élt a zsidó ipar, már az arab terror rohama az jisiv létét. Az utolsó hónapok új megerősödést mutatnak az iparosodásban. Egy statisztikai vizsgálat, amit 39 jellegzetes üzemben ejtettek meg, nyolctól — 32%-os emelkedést mutat 1938 ugyan ezen hónapjaival egybevetve.

A Rutenberg konzern áramszolgáltatása 1935-ben 50.362.193 kw-ot tett ki. Viszont 1938-ban 72.253.610 kw-ot. A Potash művek exportja az 1935 évből 18.124 tonnáról 1938-ban 47.495 tonnára emelkedett, illetve bromban 18.751 tonnáról (1935) 37.985 tonnára (1938). A zsidó ipari üzemek exportja 277.147 fontot tett ki 1935-ben, viszont 1938-ban 533.097 fontot. Egész új sor üzem keletkezett; a termelési eszközök importja emelkedett.

A zsidó tengerészet

A zsidó tőke és a zsidó munka az 1937-es kongresszus óta benyomult a tengerészetbe, nekilátott, hogy a tengert is meghódítsa. Megteremtette a telavivi kikötőt, amely 1937-ben még csak 1,1%-át bonyolította le a palesztinai kikötők forgalmának, de 1938-ban már elérkezett az összeforgalom 15,5%-áig. A telavivi és haifai kikötőben összesen 2000 zsidó munkás keresi meg a kenyerét.

Munka

A munkások száma az 1936 évből 83 ezerről 107 ezerre emelkedett. A világgért sem akarjuk leplezgetni, hogy munkanélküliség is van Palesztinában. De a munkanélküliek száma az elmúlt 3 évben egyszer sem haladta meg a 10 százalékot, amely arány a szokásos, a virágzó, nyugodt gazdasági életű országokban is és 25-30 százalékra emelkedik mindenütt, ahol válság

van. Ennek a 10 százaléknak megítélésénél figyelembe kell venni, hogy a jisiv strukturális változásokon esik át gazdaságilag, amelynél szinte elkerülhetetlen, hogy egyes csoportok átmenetileg munkanélkül maradjanak. A munkások helyzetének elvázolásánál meg kell még említsük, hogy egyes ágakban csökkent a munkabér és hogy a munkások egy hányada a hét napjainak egy részén kapott foglalkozást.

A kormány pénzügyi helyzete

Az elmúlt évek világosan megmutatták, mennyire szoros az összefüggés a zsidó bevándorlás, a jisiv fejlődése és a kormány gazdasági helyzete között. A kormányzat és a szochnutnak együttes becslése 1930-ban 36,6 százalékban állapította meg a zsidók hányadát az állami bevételekben. A zsidók aránya a lakosságban ugyanekkor csak 19,2 százalékot volt. Egy 1934-35-ös becslés már 62 százalékra értékeli a zsidók részét az állami bevételekben és biztos, hogy a jelenlegi részesedésük még magasabb. A prosperity éveiben a kormány bevételei állandóan meghaladták a kiadásokat és a legnagyobb bevándorlós évében, 1935-ben az így felszaporodott tartalékok 6 és félmillió fontra emelkedtek. Magasabb összegre tehát, mint amennyit az állami kiadások egy-egy évben kitesznek. A Pelel bizottság meg is jegyezte, hogy a többi országok megirigyelhetik Palesztinát kitűnő anyagi helyzetéért. A zsidó bevándorlás és a zsidó tőke-import csökkenésével lepadtak a kormány tartalékjai, 4, majd 2 millió fontra olvadtak és egyre jobban összezsugorodnak. Viszont a kormány kiadásai, mindenekelőtt a közbiztonsággal kapcsolatos kiadásai, egyre magasabbak és arra kényszerítik a brit kormányt, hogy az által adóviselőik terhére szubvenciókat nyújtson a palesztinai kormányzatnak. Ennek az állapotnak megszüntetésére csak egy mód van: a zsidó bevándorlás fellökése, mert a bevándorlás pezsgő életet visz a jisiv gazdaságába és felvirágoztatja.

A Jewish Agency gazdasági tevékenysége

Kettős irányú. Kifelé a kormánnyal és küllállamokkal szemben a vámtarifák szabályozásával, a külkereskedelmi kapcsolatok megjavításával foglalkozik. Befelé pedig azon munkálkodik, hogy szervezett tevékenységet vigyen be a gazdasági életbe, elejét vegye a kalandosságnak és szubvencióval átsegítse a kezdet nehézségein a termelés különböző ágait. A zavargások óta ez a tevékenység jelentősen kibővült. Kiterjed a vagyon és az életvédelmére. Kiterjed a közlekedés problémáira, új utak építésére, nemkülönben a városok ellátására a zavargások idejében. A tavaly szeptember óta a lakosság esetleges háborús ellátásának gondját is elvállalta a Jewish Agency. A legfontosabb problémája pedig a gazdasági telepek bér munkás-kérdése.

Egyre világosabb, hogy a politikai erő gazdasági erőt épít. Végeredményben gazdasági ellenálló képességen mulik, mekkora a jisiv politikai ellenálló képessége.

Ebből a szempontból erősen biztatóak a Jewish Agency eredményei: 49 új mezőgazdasági telepet épített fel. A telavivi zsidó kikötőt összekapcsolta a jisivot a külvilággal. Sok kilométeres utakat épített ki, vagy ösztökölte a kormányt új utak építésére. Új ipari üzemek egész sora létesült és megnőtt az ország termékeinek kivitele.

Mindez az alapok bevételeinek megnövekedése révén vált lehetővé. Ez a növekedés 100 százalékos a két év előtti eredményekkel szemben. Az APC a jisiv nemzet bankjává fejlődött, alapitőkéje az 1934 évből 340 ezer fonttal szemben 1.100.000 font száma. A General Mortgage Bank tőkéje ugyanebben az időben 250 ezer fontról egymillió fontra nőtt; a PLDC tőkéje 87 ezer fontról 300 ezerre. Az alapok hitel révén is emelni akarják azokat az összegeket, amiket a jisiv gazdasági felépítésére fordítanak. Másfél év előtt a KH 175 ezer fontos kölcsönt vett fel. Most egymillió font értékű záloglevelek kibocsátásával akarja a rendelkezésére álló tőkét emelni, hogy eleget tehessen azoknak a felfokozott feladatoknak, amelyek a jelenlegi helyzetben reá háromlanak.

A Jewish Agency vezetősége teljes hittel bízik benne, hogy a zsidó nép állandóan rendelkezésére fogja bocsátani azokat a tőkét, amikre gazdasági feladatainak megoldása céljából szüksége van. A zsidó egység eszméje, Erec Jiszrael szeretete előteremt az anyagi eszközöket a zsidó otthon felépítésére. (by)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Mától Eleanor Powell és Robert Taylor világszláger: Broodway Melody 1939. (Rövid az éjszaka mulatni kell...) Nevetés, tánc, muzsika és szerelem. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órákor pontban.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

Szezőnyító nagy premer! Egy királynő naplója. Főszereplők: Anna Neagle és Anton Walbrook. A film előtt: Új szenzációs Paramount világhíradó.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Szenzációs kettős műsor: 1. Gibraltár. Viviane Romance és Erich von Stroheim világhírnévű filmje. Kémek izgalmas harca a Földközi tenger kulcsánál, Gibraltárnak hadititkaiért, egy szerelmi történet keretében. 2. A hegyek királya. John Wayne cowboy premer-szlágerfilmje. Előadások: 3, 6 és 1/2 órákor.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Három aranyos kis ördög. A szezőn legnagyobb sikere, főszerepben: Deanne Durbin, a legszebb hangú amerikai gyermeksztar. Műsoron kívül a legújabb Fox híradó.

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Rendkívüli dupla műsor: 1. Kalózkok kincse. Szenzációs kalandorfilm. 2. Tengeri titánok. izgalmas dráma, főszerepben: Mickey Rooney, Freddy Bartholomew.

A RIO MOZGO MUSORA:

Premierfilm! A Metropolis ura. Anna May Wong és Akim Tamiroff izgalmas, egyszerű kalandorfilmje. A film előtt a legújabb Paramount világhíradó.

RÁDIÓ-MŰSOR

Kedd, szeptember 5.

Bucuresti, 7: Hanglemczek, torna, étrend. 12: Időjelzés. 12.05: Hanglemczek. 13: Időjelzés. 13.10: Deana Păduraru énekel. 14.10: Hírek. 14.30: „Trio Luca” zenekara. 15.10: Időjelzés. 15.20: Tudományos krónika. 19.17: Nagy énekesek hanglemezei. 20: Feloivasás. 20.15: Alexandru Lupescu román dalokat énekel. 21.15: Maria de Livadia énekel. 21.40: Constantin Stroeescu francia dalokat énekel. 22: Hírek, sporthírek. 22.25: Tánczene. 22.40: Barcarolák és szerenádok (hanglemczek). 23: Hírek. 23.15: Victor Predescu zenekara. 23.45: Hírek francia és angol nyelven

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemczek. 11: Hírek. 13.10: F. Dely Rózi énekel. 13.40: Hírek. 13.55: Csermelyné Zsibók Vilma és Rohmann Henrik hárfaképzése. 14.20: Időjelzés. 14.30: A rádió szalonzenekara. 15.30: Hírek. 17.45: Hírek. 18.40: Koncert fuvószenekar. 19.50: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.45: Deák László zongorázik. 21.10: „Dr Roogen”, Manczur Viktor hangjátéka. 22.40: Hírek. 23: Jozi Rattasziacs szerb dalokat énekel. 23.25: Beszkárt-zenekar. 0.30: Cigányzene. 1.05: Hírek.

Szerda, szeptember 6.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemczek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemczek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Csevegés. 19.17: Hanglemczek. 20.05: Feloivasás. 20.20: Rosca Ton orosz dalokat énekel. 20.40: Trandafirescu énekesnő olasz dalokat énekel. 21: Rádiózenekar. 22: Hírek. 22.15: Román dalok harmónikával. Közben 22.30: Hírek magyarul. 23: Hírek. 23.15: Vendégelői zene.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemczek. 11: Hírek. 13.10: Országos Postászenekar. 13.40: Hírek. 14.30: Hanglemczek. 15.30: Hírek. 15.10: Az Autótaxi Sofórotthon Dalköre. 19.05: Cigányzene. 19.45: Feloivasás. 20.15: Hírek. 20.25: Hanglemczek. 21.15: A rádió szalonzenekara. 22.40: Hírek. 23: Hanglemczek. 24: Cigányzene. 1.05: Hírek.

HÍRDETÉS AZ ÜZLET LELEKÉ:
HÍRDETÉS AZ UJ KELETBEN

UJ KELET Legújabb hírek

Roosevelt rádiószózata az erőszak ellen

Az elnök bejelentette, hogy Amerika semleges marad

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

Washington, szeptember 4. Roosevelt vasárnap délután rádiószózatot intézett egész Amerika népéhez, amely elé feszült várakozással tekintett a világ. Elmondotta az elnök, hogy a délelőtti utolsó percéig remélt a béke megmentésének lehetőségében, felsorolta az amerikai kormány ezirányú erőfeszítéseit, majd a következőket mondotta:

„Azt hiszem, jögnék és okunk van arra, hogy nemzeti politikánkban fenntartsuk a vallás és az erkölcs alapvető elveit és folytassuk erőfeszítéseinket a béke helyreállítására, mert távolabbi időkben talán még hasznára lehetünk a lerombolt emberiségnek.

Amerika nem küld csapatokat Európába

Hasonlóképpen helyénvaló leszögezni, hogy az utóbbi évek szerencsétlen eseményei az erőszak, vagy az erőszakkal való fenyegetőzés felhasználásának köszönhetők. Nyilvánvaló, hogy e nagy háború kezdetétől fogva az Egyesült Államok befolyásának oda kell irányulnia, hogy tartós békét teremtsünk az emberiség számára, végleges békét, amely a lehetőséghez mérten kizárja az erőszak minduntalan igénybevételét a nemzetek között.

Roosevelt ezután rámutatott arra, hogy Amerika nem szándékozik csapatokat küldeni Európába, majd hozzátette:

„Pillanatnyilag az amerikai semlegesség proklamálását készítjük elő. Ezt megtettük volna a semlegességi törvény nélkül is, mert ez a proklamáció megfelel a nemzetközi jognak és Amerika politikájának. Ezt egy második proklamáció fogja követni, a semlegességi törvény rendelkezéseinek megfelelően.

Roosevelt ezután azt kérte az amerikaiaktól, hogy ne használják ki honfitársaikat, vagy azon férfiakat, nőket és gyermekeket, akik az európai háborúban élnek és halnak. Mi nagy többségünkben hiszünk, felekezetre való tekintet nélkül a szellemi értékben és a

biblia tanításában, amely ellenzi az erőszak igénybevételét, a katonai erőszakot, a felvonuló hadseregeket és a légi bombákat.

Nem kérhetem, hogy gondolatban is semlegesek maradjanak

Roosevelt emlékeztette az amerikaiakat arra, hogy eszményeikhez és a nemzeti biztonság ideáljaihoz hiven dolgozniuk kell ezért a biztonságért, amely az amerikai kontinens és az azt körülvevő óceánok védelmével összefügg. Igyekezünk megakadályozni azt, hogy a háború a mi otthonainkhoz is elérjen. Roosevelt végül nemzeti egységre hívta fel Amerika népeit, kijelentette, hogy az amerikai kormány semleges marad.

— Nem kérhetem azonban, — mondotta Roosevelt, — hogy az amerikai gondolatban is semlegesek maradjanak. Egy semlegesnek is jogában áll számotvetni a tényekkel. Nem lehet azt kénni tőle, hogy kioltsa lelkiismeretét és szellemét. Az amerikai kormány mindent megtesz azíránt, hogy az Egyesült Államok kimaradjanak ebből a háborúból.

Amerika berlini követe lemondott

Washington, szeptember 4. Amerikai hivatalos személyiség kijelentette, hogy Hugh Wilson, Amerika berlini követe, pénteken lemondott megbízatásáról, tiltakozásul Lengyelországnak Németország által történt megtámadása miatt.

A varsói amerikai nagykövet villájt bombázták a németek

Varsó, szeptember 4. (Rador). Német repülőgép nagy magasságból bombát dobott az Egyesült Államok varsói követének Konstancinban lévő villájára kertjébe. A nagykövet családjának egyik tagja sem sérült meg.

Az amerikai nagykövet jelentést küldött Washingtonba, amelyben hangsúlyozza, hogy Konstancin üdülőhely semmiféle katonai célpontot nem foglal magában.

Elsüllyesztették az „Athenia“ óceánjárót — az utasok megmenekültek

London, szeptember 4. (Rador.) Az angol hírszolgálati minisztérium közli, hogy az „Athenia“ nevű óceánjáró gőzöst, fedélzetén 1400 utassal, 200 mérföld távolságra a Hebrida szigetektől megtorpedózták. A hajó a galsgowi Danoldson társaság tulajdona volt.

A megtorpedózott „Athenia“ gőzös elsüllyedt.

London, szeptember 4. (Rador.) Az Athenia óceánjáró pénteken délelben hagyta el Glasgow-t. Liwepoolban megállt a és szombaton délután négy órákor folytatott utját James Reid kapitány vezetésével Montreal felé. A hajó tulajdonosa kijelentette, hogy az 1400 utas javarészt olyanokból rekrutálódott, akik a válság miatt igyekeztek vissza Amerikába. A hajó mentőcsónakjai 1830 személyt vehettek fel. A hajó Liwepoolban ezer tonna árut vett fel.

Washington, szeptember 4. Early, Roosevelt elnök magántitkára kijelentette, hogy Washingtonból szerzett értesülései szerint a megtorpedózott „Athenia“ utasai nagyrészt amerikai és kanadai állampolgárok. Roosevelt elnök ilyen értelmű táviratot kapott. Early hozzátette: „Kihangsúlyozni kívánom, hogy az Athenia Glasgowból indult Liverpool érintésével Kanada felé és fedélzetén európai menekültek tartózkodnak. Ebből a tényből kiviláglik, hogy még a lehetősége sem állott fenn annak, hogy a hajó municiót szállítson.“

Washington, szeptember 4. (Rador.) Kennedy Amerika londoni nagykövete, értesítette az elnökséget, hogy az Athenia összes utasai megmenekültek, azokat kivéve, akiket a torpedó felrobbanása ölt meg.

Norvég hajók mentették meg az Athenia utasait

Stockholm, szeptember 4. Stockholmi jelentés szerint az Athenia utasai közül körül-

belül nyolcszázat norvég parti gőzösök mentették meg. A norvég hajók közölték, hogy több bárkát láttak uszni a tengeren, amelyeken valószínűleg az Athenia utasai menekültek.

Berlin elhárítja magától a felelősséget az Athenia elsüllyesztéséért

Berlin, szeptember 4. Az Athenia megtorpedozásával kapcsolatban berlini hivatalos körök kijelentik, hogy teljes lehetetlenség, miszerint német hajók torpedózták volna meg az Atheniát, a német hadihajók ugyanis utasítást kaptak, hogy a nemzetközi egyezménynek megfelelő módon járjanak el. Jól értesült körök szerint Weissecker államtitkár kijelentette a berlini amerikai nagykövet előtt, hogy az Atheniát nem németek torpedózták meg.

A Queen Mary megérkezett Newyorkba

London, szeptember 4. (Rador.) A Queen Mary angol óceánjáró 2385 utasával két torpedóromboló kíséretében befutott Newyork kikötőjébe. Az angol óceánjáró több nap óta indult el amerikai útjára, anélkül, hogy utközben bármilyen életjelt adott volna magáról, sőt a rádiójelekre sem adott választ. A hajó parancsnoka megérkezés után kijelentette, hogy szándékosan nem válaszolt a rádiójelekre, nem akarta ugyanis elárulni a hajó pontos utvonását.

A Normandie francia óceánjáró vasárnap délelőtt 1000 utassal a fedélzetén elhagyta Newyork kikötőjét. A többi idegen óceánjáró Közép-Amerika semleges kikötőibe futottak be. Több óceánjáró Mexikó kikötőiben vetett horgonyt.

Elősegítik az amerikai polgárok hazaszállítását

Washington, szeptember 4. (Rador.) Az Egyesült Államok tengerészeti bizottsága szombat esti ülésén elhatározta, hogy fokozza a közlekedést az Atlanti óceán északi medencéjében. Ezen intézkedés az amerikai alattvalók Európából való hazaszállításának elősegítését célozza.

Benes: „A cseh-szlovákok is hadiállapotban vannak“

London, szeptember 4. Benes, a csehszlovák köztársaság volt elnöke, a következő táviratot intézte Chamberlainhez:

„Mi, csehszlovák állampolgárok ugyancsak hadiállapotban lévőknek tekintjük magunkat a német hadsereggel. Az önképével együtt harcolunk a végig győzelemig és államunk felszabadításáért.“

London, szeptember 4. (Rador.) A londoni többség, további intézkedésig, bezárták. Stockholm, szeptember 4. (Rador.) A

Kosti nevű görög hajó egy, a németek által elhelyezett, aknára futott. A legénységet alkotó 28 tengerész mentőcsónakokon menekült. Egy svéd vezérhajó vette fel és a Cze Pozeidon nevű finn gőzösről folytatták útjukat.

Berlin, szeptember 4. (Rador.) A német távirati iroda jelenti: Szeptember 3-ról 4-ikére virradó éjszaka több angol repülőgép nagy magasságban átrepült Hollandia fölött és német területen manifesztumokat dobtak le.

A semlegesek

Irország és Brazília semleges

Dublin, szeptember 4. (Dunaposta.) De Valera államfő vasárnap kijelentette, hogy Irország békében kíván élni Németországgal és minden más nemzettel. Ennek megfelelően Irország háború esetén változatlanul semleges marad.

Rio de Janeiro, szeptember 4. (Rador.) A köztársasági elnök szentesítette a Brazília semlegességéről szóló törvényt.

Madrid óvakodik

Madrid, szeptember 4. (Rador.) A Havas ügynökség jelenti: Az angol és francia hadüzenet mély benyomást keltett Madridban. Politikai körök azonban hangsúlyozzák, hogy az új helyzet a legkevésbé sem befolyásolja Spanyolországnak a konfliktussal szembeni állásfoglalását. Franco vasárnap esti rádióbeszédét a spanyol semlegesség újabb kihangsúlyozásának tekintik. A spanyol kormány semmilyen katonai intézkedést nem fogantatott.

Stockholm, szeptember 4. (Rador.) A német kormány értesítette a svéd kormányt arról, hogy aknákat helyeztek el az orosz, nagybalti és deuschsbuchi szorosok déli kijárójánál.

Oroszország megőrzi semlegességét

LONDON, szeptember 4. (Rador.) Diplomáciai körök értesülése szerint Lengyelország moszkvai nagykövete hivatalosan informálta a szovjetkormányt arról, hogy Németország

betört lengyel területre és a két ország szerint állapotban van. Ugyanezen körök szerint Oroszország semleges marad és mindkét hadakozó félnek szállít árut és nyersanyagot.

Százezer löny zsidó véderőt szerveznek Palesztinában

A Jewish Agency felhívása a zsidó férfiakhoz

LONDON, szeptember 4. A Reuter-ügynökség jelenti: A Jewish Agency felhívást intézett a zsidósághoz, felszólítva a 18—50 év közötti férfiakat, hogy jelentkezzenek a Palesztinában szervezés alatt álló zsidó haderő soraiba.

A DNB, a német távirati iroda ugyan csak jelenti a palesztinai zsidó véderő megalakítását, és közli, hogy annak mintegy 100.000 katonája lesz. A véderőt zsidó alakítások vezetik, a palesztinai angol főparancsnokság vezetése mellett és a sereg ellátásának költségeiről jelentős mértékben a cionista szervezet gondoskodik. A DNB szerint arab körökben a zsidó véderő megszervezését olybá tekintik, mint amely az ő nemzeti törekvései ellen irányul és a cionista propaganda céljait szolgálja...

Szeptember 5-ikére a tartalékosok újabb kategóriái vonulnak be katonai szolgálatra

A nagyvezérkar rendelete. Kik tartoznak jelentkezni

Bucuresti, szeptember 4. (Rador.) A román nagyvezérkar hétfőn délelőtt az alábbi 5-ös számú kommunikát tette közzé:

Azon tartalékosok leváltása érdekében, akik a kiképzési idő leteltével hazautaznak, 1939. szeptember 5-ikére behivatnak mindazon tisztek, altisztek és legénység, akiknek sárga és piros behívó cédulájuk van, a következő csillagokkal és bélyegekkel:

1. Egyetlen csillag, bármilyen legyen a bélyeg.
2. Két csillag a következő bélyegek valamelyikével: ar 1., ar 2., ar 3., as 1., as 2., as 3., at 1., at 2., at 3., au 1., au 2., au 3., az 1., az 2., az 3.
3. Három csillag és a következő bélyegek

valamelyike: az 1., bz 1., cz 1., du 1., du 2., du 3.

4. Négy csillag és a következő pecsét: au 1., au 2., au 3., az 1.

5. Öt csillag és a következő pecsét valamelyike: ct 2., pz 2., fa 1., fu 1., fu 2., fu 3., fr 1., cl 1., cl 3.

Mind ezek tartoznak a behívóban megjelölt csapatnével és kádernél jelentkezni, függetlenül attól, hogy ebben az évben volt-e már behívva, vagy sem, vagy hogy kapott-e halasztást, vagy felmentést a behívó alól. Azokkal szemben, akik a megjelölt időpontban belül nem jelentkeznek, a katonai törvények értelmében járnak el.

BUN DE IMPRIMAT